

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marjana Gantar

**Politični nadzor nad oboroženimi silami – primer Slovenske
vojske**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marjana Gantar

Mentor: doc. dr. Iztok Prezelj

Somentor: asist. dr. Erik Kopač

**Politični nadzor nad oboroženimi silami – primer Slovenske
vojske**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Iztoku Prezlju in somentorju asist. dr. Eriku Kopaču za strokovno pomoč pri nastajanju diplomskega dela, predsedniku Odbora za obrambo gospodu Jožefu Jerovšku za opravljen intervju in sekretarki gospe Marinki Bogolin za koristne nasvete in nesebično pomoč.

Prav tako gre zahvala tudi moji družini, fantu in prijateljem. Veseli me, da vam lahko posvečam to delo.

Politični nadzor nad oboroženimi silami – primer Slovenske vojske

Oborožene sile vsake države predstavljajo monopol vojaške moči. Zaradi nevarnosti, da bi prišlo do izkoriščanja te moči, že od nekdaj obstaja nadzor nad vojsko. Demokratični nadzor nad oboroženimi silami zahteva, da vse odločitve vezane na obrambo države sprejmejo demokratično izvoljeni predstavniki oblasti. Glavno vlogo političnega nadzora imata torej parlament in vlada, kot tudi predsednik države, politične stranke, civilna družba in drugi. Podlaga delu nadzornih organov v praksi so ustavna in zakonska določila, ki podrobneje določajo njihove pristojnosti ter medsebojno sodelovanje, komuniciranje in izmenjava izkušenj.

Diplomsko delo predstavlja pregled nad obstoječo ureditvijo političnega nadzora nad oboroženimi silami v Republiki Sloveniji. Predstavljena je normativna ureditev tega področja ter funkcije Državnega zbora, vlade in Ministrstva za obrambo. Posebej je v delo vključena analiza politične moči strank na obrambnem področju ter analiza dela Odbora za obrambo Državnega zbora.

Ključne besede: oborožene sile, politični nadzor, veje oblasti, politične stranke, Odbor za obrambo.

Political control of the armed forces – Slovenian Armed Forces

Armed forces of every country represent a monopoly of military power. Due to the possibility of risk of power exploitation, there has always been control over the military organization. Democratic control of the armed forces requires all decisions on national defence adopted by the democratically elected representatives of the authorities. Therefore the main role of control falls under the parliament and the government, as well as the president, political parties, civil society and others. Basics for practical work of supervisors are constitutional and legal provisions specifying their power, mutual cooperation, communication and exchange of experience.

The paper represents an overview of existing political control over the Slovenian Armed Forces. The regulatory framework of this field and functions of the National Assembly, Government and Ministry of defence are presented. In particular, the work includes the analysis of political parties' power in the defence field and the analysis of the work of the Committee on Defence of the National Assembly.

Key words: armed forces, political control, political branches, political parties, Committee on Defence.

Kazalo vsebine

<u>SEZNAM KRATIC</u>	7
<u>1 UVOD</u>	8
<u>2 METODOLOŠKI OKVIR</u>	9
2.1 OPREDELITEV TEME IN CILJEV PROUČEVANJA	9
2.2 HIPOTEZA	10
2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA	10
2.4 TEMELJNI POJMI	10
2.4.1 OBOROŽENE SILE	10
2.4.2 NADZOR NAD OS	12
2.4.2.1 Politični nadzor nad OS	13
<u>3 NORMATIVNA DOLOČILA KOT PODLAGA POLITIČNEMU NADZORU NAD OS V RS</u>	14
3.1 USTAVNA UREDITEV	15
3.2 ZAKON O OBRAMBI	15
3.3 RESOLUCIJA O STRATEGIJI NACIONALNE VARNOSTI (RESNV)	16
<u>4 RAVNI POLITIČNEGA NADZORA NAD OS V RS</u>	18
4.1 POLITIČNA (INSTITUCIONALNA) RAVEN	20
4.1.1 DRŽAVNI ZBOR	21
4.1.2 VLOGA DELOVNIH TELES DZ PRI NADZORU NAD OS	22
4.2 POLITIČNO – IZVRŠILNA RAVEN	24
4.2.1 PREDSEDNIK REPUBLIKE	24
4.2.2 VLADA	26
4.3 UPRAVNO – STROKOVNA RAVEN	28
4.3.1 MINISTRSTVO ZA OBRAMBO	29
<u>5 PROBLEM RAZMEJITVE PRISTOJNOSTI MED ZAKONODAJNO IN IZVRŠILNO-UPRAVNO VEJO OBLASTI NA PODROČJU OBRAMBE</u>	30
<u>6 VLOGA POLITIČNIH STRANK PRI POLITIČNEM NADZORU NAD OS V RS</u>	32
6.1 KOALICIJSKE POSLANSKE SKUPINE	33
6.2 OPOZICIJSKE POSLANSKE SKUPINE	34
<u>7 ANALIZA DELA ODBORA ZA OBRAMBO (ČASOVNO OBDOBJE 2008-2010)</u>	37

8 SKLEP	42
9 LITERATURA	44
10 PRILOGE	49
PRILOGA A: SEZNAM SEJ ODBORA ZA OBRAMBO	49
PRILOGA B: PREGLED POSLANSKIH VPRAŠANJ IN POBUD OO	53
PRILOGA C: VPRAŠALNIK INTERVJUJA S PREDSEDNIKOM ODBORA ZA OBRAMBO DRŽAVNEGA ZBORA RS JOŽEFOM JEROVŠKOM	72

Kazalo slik in tabel

SLIKA 4.1: PARSONSOVA SHEMA O TREH RAVNEH UPRAVLJANJA V SODOBNIH ORGANIZACIJAH	18
TABELA 4.1: IZVAJALCI IN NJIHOVE AKTIVNOSTI PO RAVNEH UPRAVLJANJA V SODOBNIH ORGANIZACIJAH	19
TABELA 4.2: ZGRADBA UPRAVLJALNO-MENEDŽERSKEGA PODSISTEMA NACIONALNOVARNOSTNEGA SISTEMA RS - PRIMER SLOVENSKE VOJSKE	20

Seznam kratic

CZ – civilna zaščita

DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije

DOŠO – Državni operativni štab obrambe

DZ – Državni zbor

EU – Evropska unija

GŠSV – Generalštab Slovenske vojske

ipd. – in podobno

IRSO – Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo

LDS – Liberalna demokracija Slovenije

MNZ – ministrstvo za notranje zadeve

MOM – mednarodne operacije in misije

MZZ – Ministrstvo za zunanje zadeve

Nato – Organizacija severnoatlantskega sporazuma (North atlantic threaty organisation)

OECD – Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (Organizaton for economic development and cooperation)

OMLT – Operativne skupine za mentorstvo in povezavo

OO – Odbor za obrambo

OS – oborožene sile, obrambne sile

OVS – Obveščevalno varnostna služba ministrstva za obrambo

OVSE – Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi

OZN – Organizacija združenih narodov

RS – Republika Slovenija

SD – Socialni demokrati

SDS – Slovenska demokratska stranka

SLS – Slovenska ljudska stranka

SNAV – Svet za nacionalno varnost

SNS – Slovenska nacionalna stranka

SOVA – Slovenska obveščevalno varnostna agencija

SV – Slovenska vojska

tj. – to je

ZObr – Zakon o obrambi

1 Uvod

Oborožene sile (OS) so meč in ščit države (Born 2003), pa vendar monopol vojaške moči nujno potrebuje tudi politiko, ki ji je nadrejena ter jo nadzoruje.

Vprašanje nadzora nad obrambnimi in varnostnimi organi države je staro najbrž toliko kot država sama. Že antični misleci se v svojih razmišljanjih sprašujejo: *quis custodiet (ipso)s custodes?* - *kdo bo nadziral tiste, ki nadzorujejo?* (Pagon 2002, 143). Če so se še v bližnji zgodovini na evropskih tleh vrstile oblike vojaških udarov, je za sodobno evropsko demokracijo pomembno, da obstaja ravnovesje moči med ključnimi političnimi akterji in vojaško organizacijo. Kljub stabilnosti demokracij je vselej pomembno, da se države spoprimejo s politično-vojaškimi odnosi ter jih obvladajo na način, ki sledi spreminjajočemu varnostnemu okolju. Danes so namreč nacionalne države in mednarodna skupnost, pred novimi varnostnimi izzivi terorizma in organiziranega kriminala, postavljene v položaj, ko je učinkovit in demokratičen političen nadzor temeljnega pomena. Spremenila se je vloga subjektov odgovornih za zagotavljanje varnosti in s tem tudi pristojnosti subjektov, ki te organizacije nadzorujejo. Svoboda izražanja omogoča ljudem, da svoja stališča posredujejo demokratično izvoljenim predstavnikom. S pomočjo tega mehanizma se rešujejo ali blažijo spori v družbi. Odsotnost dobro delujočih demokratičnih institucij pa je vzrok, da lahko napetosti hitro uidejo izpod nadzora in prerastejo v nasilne konflikte.

Delitev moči med zakonodajno, izvršilno in sodno vejo oblasti je v demokracijah temeljnega pomena, še posebej ko govorimo o področju nadzora nad OS in obveščevalno-varnostnimi strukturami. Potreben je njihov celosten in učinkovit pristop delovanja, pri katerem imata najpomembnejšo vlogo parlament in vlada. Njune pristojnosti pri nadzoru OS morajo biti jasno opredeljene in razmejene. Poleg teh dveh institucij pa je prav tako pomemben nadzor s strani predsednika republike, političnih strank, varuha človekovih pravic, vodilnih družbenih skupin in preko oblik civilnega nadzora.

Za uspešno delovanje OS države ter njihov politični nadzor morajo biti postavljeni ustavni in zakonski temelji, pomembni pa so tudi drugi mehanizmi, kot je na primer praksa, ki se oblikuje v posamezni državi, obvešččenost, strokovno znanje in druge neformalne metode (Born 2003). Končni cilj je zagotoviti, da OS služijo družbi, ki jo ščitijo, hkrati pa mora biti vojaška politika konsistentna političnim ciljem države. V svetu sicer ne obstaja le en model političnega nadzora, vsekakor pa obstajajo usmeritve, ki so enotne in univerzalne za vse demokratične države (Prebilič 2007).

V ta namen se v mojem diplomskem delu posvečam analizi političnega nadzora, kot demokratičnega nadzora nad OS v Republiki Sloveniji (RS), predvsem njegovi učinkovitosti, odnosu med zakonodajno in izvršilno-upravno vejo oblasti na področju obrambe, moči političnih strank pri nadzoru nad Slovensko vojsko (SV) in funkcijam ter delovanju Odbora za obrambo (OO) in drugih posebnih organov, ki so posebej pristojni za izvrševanje nadzora vojske.

2 Metodološki okvir

2.1 Opredelitev teme in ciljev proučevanja

Obrambna dejavnost, kot jo poznamo danes, je del varnostnih dejavnosti sodobne države. Proces oblikovanja obrambne politike in delovanja OS je poleg ostalih elementov, v veliki meri odvisen od državnih institucij posamezne države. Moje diplomsko delo z naslovom *Politični nadzor nad oboroženimi silami – primer Slovenske vojske* izhaja prav iz zanimanja, kakšno vlogo in odnos ima danes slovenska politika do nacionalnovarnostnega sistema in natančneje do SV kot najpomembnejšega akterja pri aktivnem varovanju in ohranjanju nacionalne varnosti.

Zastavljene cilje predstavljam skozi strukturo diplomskega dela:

- teoretično predstaviti pojma OS in nadzor nad OS;
- proučiti normativna določila političnega nadzora nad OS v Sloveniji;
- s pomočjo Parsonsove sheme procesa upravljanja v organizacijah, normativnih aktov in sekundarne literature proučiti vpliv zakonodajne (parlament in njegovi pristojni odbori in komisije), izvršilne (vlada) in upravne (pristojna ministrstva) veje oblasti na delovanje SV;
- predstaviti probleme, ki zadevajo pristojnosti zakonodajne in izvršilno-upravne veje oblasti na področju obrambe;
- proučiti vlogo in moč političnih strank pri nadzoru nad OS ter
- na praktičnem primeru analize dela OO ugotoviti, kakšen je dejanski nadzor nad delom SV.

2.2 Hipoteza

Politično nadzorstvo nad OS v Sloveniji predstavlja kompleksen sistem, katerega uspešnost je odvisna od jasne delitve pristojnosti in komunikacije med ključnimi akterji oz. nosilci nadzora, predvsem zakonodajne in izvršilno-upravne veje oblasti.

2.3 Uporabljen metodologija

Za potrebe diplomske naloge sem uporabila naslednje metode: analiza in interpretacija primarnih in sekundarnih virov, deskriptivno metodo in intervju. Rdeča nit mojega diplomskega dela je analiza pravnih virov ter magnetogramov, preučila pa sem tudi sekundarno literaturo in vire, ki obravnavajo tematiko diplomskega dela. Določeni podatki so bili zbrani tudi s pomočjo strukturiranega intervjuja s politikom oz. predsednikom OO Jožefom Jerovškom.

2.4 Temeljni pojmi

2.4.1 Oborožene sile¹

»Vojsk/o/ /.../ v širšem pomenu štejemo za meč in ščit države« (Born 2003, 53).

OS so specializirana oborožena formacija države, organizirana in pripravljena za izvajanje oboroženega boja. Do sredine 19. stoletja so bile poimenovane z izrazom armada (Grizold 1999). Vodi jih država, vladar, versko, osvobodilno, revolucionarno ali drugo gibanje. Opremljene so za oborožen boj proti zunanji in po potrebi notranjim sovražnikom (Slovenski veliki leksikon 2007, 2324). Kot del državne organizacije so OS torej glavni nosilec varovanja neodvisnosti in ozemeljske celovitosti države, danega političnega in gospodarskega sistema oz. izvajanja državne politike v vojni. V večini držav so OS sestavljene iz operativnega dela in teritorialnih sil. Navadno so razdeljene na tri zvrsti: kopensko vojsko, vojaško (vojno) mornarico in vojaško (vojno) letalstvo (Gažević 1973, 448).

Politika posameznih držav in odnosi med državami ter razvoj vedno novih, tehnološko izpopolnjenih orožij, so skozi zgodovino spreminjala naravo bojevanja in organizacijsko strukturo OS (Adler 1975, 397). Tudi razvoj in politika od konca hladne vojne naprej sta močno vplivala na OS po vsem svetu. Politični voditelji in vojske se čedalje bolj zavedajo, da državne suverenosti ne ogrožajo le tuje vojske, ampak tudi druge, nove oblike nevarnosti, kot so terorizem, državljanske vojne, organiziran kriminal, napadi v kibernetnem prostoru in

---

¹ Termin oborožene sile so v Ustavi RS poimenovane s sinonimom obrambne sile.

korupcija, zato zadnja leta v skoraj vseh OS poteka obrambna reforma (Born 2003, 54). OS so dobile nove, tudi nevojaške naloge in hkrati spremenile način izvajanja svojih do tedaj ključnih nalog. Po Bornu (2003, 53) je danes vsem OS po svetu skupno, da so vključene v izvajanje naslednjih nalog:

- zaščita neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti države oz. v širšem pomenu njenih državljanov;
- mednarodne mirovne misije ali misije za vzpostavitev miru;
- pomoč ob nesrečah;
- zagotavljanje notranje varnosti – pomoč civilnim notranjevarnostnim organom (policija, tožilstvo itd.) pri vzdrževanju reda v izjemnih primerih, ko pride do obsežnih kršitev javnega reda in miru;
- sodelovanje pri graditvi nacije (družbena vloga).

V nasprotju z vojaškim izrazjem je pojmovanje OS v mednarodnem vojnem pravu nekoliko širše; tam zajema tako kopenske, mornariške in letalskovojaške sile, kot tudi vse ostale oborožene formacije, tj. policijske enote, enote teritorialne obrambe, enote tovarniške zaščite, nacionalne straže, nacionalne garde in razne prostovoljne oborožene formacije (Grizold 1999, 44-45). Haaški pravilnik iz leta 1907 pa je predpisal, da zakoni, običaji, pravice in dolžnosti vojne veljajo ne samo za redno vojsko, ampak tudi za borce milic in prostovoljskih odredov, katerih pripadniki izpolnjujejo naštetе pogoje: da jim poveljuje poveljnik, ki je odgovoren za svoje podrejene, imajo na daljavo viden razpoznavni znak, nosijo orožje odkrito in vodijo svoje operacije v skladu z zakoni in običaji vojne (Türk 2007). Ženevske konvencije (1949) so te kriterije sprejele in nekoliko modificirale. Predvidele so namreč tudi možnost samostojnega organiziranja odporniških gibanj, ki so prav tako oborožene in pripadajo stranki v oboroženem spopadu, tudi v razmerah vojaške okupacije, kadar njihovi pripadniki izpolnjujejo že prej naštetе kriterije Haaškega pravilnika. Novejše mednarodno pravo upošteva tudi nekatere druge realnosti. Status borca imajo tudi OS vlade, ki jo nasprotna stran v oboroženem konfliktu ne prizna. Država pa lahko v sestav svojih OS uvrsti tudi paravojaške ali policijske enote, dolžna pa je o tem obvestiti nasprotno stran (Türk 2007, 567).

Vojaško obrambo v RS izvajajo OS, ki jih sestavlja SV. Opredeljena je kot klasična oborožena komponenta s sledečimi nalogami:

- izvajati vojaško usposabljanje za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe;

- zagotavljati bojno pripravljenost;
- izvajati vojaško obrambo ob napadu na državo;
- sodelovati pri zaščiti in reševanju ob naravnih in drugih nesrečah;
- izvrševati obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah (ZObr, 37. čl.).

SV ima stalno, mirodobno in vojno sestavo. Sestavljajo jo združene taktične in operativne enote, organizirane na območju celotne države, in enote, organizirane po teritorialnem načelu. Glede na namen se deli na sile za posredovanje, glavne in dopolnilne sile. Organizacija vojske je enotna, brez delitve na zvrsti, obsega pa naslednje rodove: pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno obrambo, inženirstvo, radiološko kemično in biološko obrambo ter zveze (Grad in dr. 1999, 174).

2.4.2 Nadzor nad OS

Sam termin 'nadzor' Slovar slovenskega knjižnega jezika (2002) opredeli kot 1. sistematično pregledovanje, spremljanje poteka ali razvoja nečesa, zlasti določene dejavnosti, 2. prizadevanje, skrb za pravilno ravnanje, vedenje, delo koga; nadzorstvo in 3. prevlada, oblast.

Nadzor torej obsega določeno dejavnost in organizacijo, ki to dejavnost opravlja. Je v bistvu proces, v katerem sodelujeta dve strani, dva subjekta. Nadzorni proces je tisto, kar ju povezuje in vzpostavlja medsebojne relacije. Ena stran nadzor opravlja, druga stran pa je nadzoru izpostavljena in ga prenaša. Tisti subjekt, ki izvaja nadzorstvo, mora imeti ustrezno moč, ki ima tako preventivni, kot tudi represivni učinek. Zelo pomembno je, da med nadzornikom in nadzorovanim obstaja čim večja raven soglasja tako o nujnosti nadzorstva kakor tudi glede nadzorstvenih ugotovitev. Nadzor ima lahko tri faze, in sicer:

- preverjanje in primerjava predvidenega in doseženega;
- ocena po opravljenem nadzoru, ko se potrdi ali zanika nadzirano delo;
- faza intervencije, s katero se realizira izrečena ocena (Anžič 1995, 44-47).

Nadzorstvo je vedno v središču pozornosti politike. Je dober način usmerjanja družbenih tokov in vedenjskih oblik že celo zgodovino (prav tam).

Iz te opredelitve sklepamo, da gre pri nadzoru nad OS za poseben, hierarhičen odnos med civilno (neuniformirano) družbo in vojaško (uniformirano) družbo, da je nadzor nad OS torej del civilno-vojaških razmerij. Civilni nadzor nad OS je po Grizoldu »eden od ključnih vidikov

proučevanja civilno-vojaških odnosov v sodobnih družbah« (Grizold 1994, 127). Nadalje Rutar (1999, 106) natančneje opredeli ta razmerja kot »odnos, kako vojska sooblikuje širšo družbeno sfero«. Po njem obstajajo trije deli civilno-vojaških odnosov: 1. nadzor nad vojsko, 2. odnos civilistov do vojske in 3. odnos vojske do civilistov. V večini držav zahodnega tipa je nadzor nad vojsko reguliran v ustavi. Rutarjeva definicija zajema vse tri akterje v teh razmerjih: civiliste, vojsko in politično oblast. Civilno-vojaški odnosi torej obsegajo vojaško-civilne odnose in vojaško-vladne odnose. V nadaljevanju se bom zaradi vsebine mojega diplomskega dela posvetila le razlagi slednjih, torej političnemu nadzoru nad OS.

2.4.2.1 Politični nadzor nad OS

Ko v mojem delu govorim o nadzoru nad OS, imam v mislih predvsem politični nadzor, ne le parlamentarni, temveč tudi ključne funkcije izvršilne in upravne veje oblasti, ki niso nič manj pomembne za uspešno delovanje OS. V demokraciji imajo najvišjo oblast predstavniki ljudstva, katerim je zaupana tudi nadzorna funkcija, zato kot pravi Born (2003), noben državni sektor ne sme biti izključen iz njegovega nadzora. Vendar pa parlamentarni nadzor ne bi bil učinkovit, če ne bi pod njegovim okriljem deloval učinkovit menedžment, ki še podrobneje planira, organizira, vodi, usklajuje in kontrolira naloge in dejavnosti OS.

Že Clausewitz (2004, 286) je v svojem delu zapisal, da je vojna » polovična reč /.../ da kot takšna ne more slediti svojim lastnim zakonom, temveč jo je treba obravnavati kot del druge celote – in ta celota je politika«.

Politični nadzor nad OS je v veliki meri odvisen od značilnosti samega nacionalnovarnostnega sistema, pa tudi ustavne (državne) ureditve konkretne države (Lubi 2010, 12). V mnogih zahodnih demokratičnih državah poudarjajo, da se mora nadzor nad OS vršiti preko parlamenta in njihovih delovnih teles, predsednika republike in vlade, pa tudi preko političnih strank, varuha človekovih pravic, vodilnih družbenih skupin in preko oblik civilnega nadzora. Vsaka vojska mora delovati v skladu z zakonodajo in drugimi podzakonskimi pravili in navodili, ki jih posreduje politična oblast. Politika je ustvarjalka obrambne politike, zato vojski posreduje zahteve in nadzira njihovo izvrševanje. Vojska je torej podrejena politiki, je zgolj eno izmed njenih sredstev oz. orodje politike. Izvoljeni politični funkcionarji so tisti, ki postavijo določene temelje, po katerih se ravna vojaška organizacija (Callahan in Karnic 2003, 37). Država brez političnega in predvsem parlamentarnega nadzora nad OS in varnostnim sektorjem nasploh, lahko v najboljšem primeru velja za nedovršeno demokracijo ali demokracijo v nastajanju. Glede na to, da se

varnostni sektor ukvarja z eno temeljnih nalog države, je kot protiutež moči izvršilne oblasti potreben sistem zavor in ravnovesij politične moči med različnimi vejami oblasti.

Glede političnega nadzora ni mednarodno sprejetih standardov, saj varnost in obramba sodita v pristojnost nacionalne suverenosti. Vendar pa obstajajo nekateri regionalni standardi, npr. kodeks ravnanja Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Poleg tega obstajajo tudi načela o demokratičnih civilno-vojaških odnosih:

- država je edini akter v družbi z zakonitim monopolom nad uporabo sile; nacionalnovarnostne strukture so odgovorne legitimnim demokratičnim organom;
- parlament je suveren, izvršna veja oblasti pa je parlamentu odgovorna glede izvajanja in pregledovanja varnostne in obrambne politike;
- parlament ima po ustavi edini pravico odobravanja in nadziranja proračunskih izdatkov na področju obrambe in varnosti;
- parlament ima ključno vlogo pri razglasitvi in preklicu izrednega ali vojnega stanja;
- načela odgovornega vladanja in vladavine prava veljajo za vse vladne strukture, vključno z varnostnim sektorjem;
- zaposleni v varnostnem sektorju so za kršitve domačega ali mednarodnega prava individualno odgovorni pred sodiščem (pri civilnih in kazenskih prekrških);
- organizacije varnostnega sektorja so politično nevtralne (Born 2003, 22-23).

Parlamentarni nadzor je torej v primerjavi z ostalimi nadzori nad varnostnim sektorjem bistven element delitve oblasti na ravni države. Njegova (ne)učinkovitost pa določa meje pristojnostim izvršilne oblasti ali predsednika (Born 2003, 18).

3 Normativna določila kot podlaga političnemu nadzoru nad OS v RS

RS je z osamosvojitvijo prevzela nase pravico in dolžnost zagotavljati lastno nacionalno varnost obenem pa prispevati tudi k mednarodni varnosti. V okviru tega prizadevanja je preoblikovala tudi svoj obrambni sistem, ki naj bi bil skladen z novo slovensko državno ureditvijo in političnim sistemom. Decembra 1991 je RS sprejela novo slovensko ustavo in dva zakona s področja obrambe - Zakon o obrambi in Zakon o vojaški dolžnosti (Grizold 1999).

3.1 Ustavna ureditev

Ustava RS določa temelje obrambnega ustroja države ter s tem predstavlja ustavna izhodišča za oblikovanje obrambne politike in obrambnega sistema (Grizold 1999, 69). Ustava iz leta 1991 ureja področje obrambe le na splošno, njeno podrobnejšo ureditev pa prepušča zakonu.

O obrambi države govorita 123. in 124. člen ustave, kjer je opredeljena dolžnost sodelovanja pri obrambi države in z njo povezano pravico do ugovora vesti. Določa tudi, da vrsto, obseg in organizacijo obrambe nedotakljivosti in celovitosti državnega ozemlja ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor (DZ) z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev, prav tako pa nadzoruje tudi izvajanje obrambe. Poleg teh dveh členov, ustava v 102. členu vsebuje tudi določbe o vrhovnem poveljniku OS in v 92. členu o razglasitvi vojnega ali izrednega stanja ter uporabi OS. (Grad in dr. 1999, 171). Če se DZ ne more sestati, sprejme odločitev o razglasitvi izrednega ali vojnega stanja vrhovni poveljnik OS (Grizold 1999, 69). Na področje obrambe posredno ali neposredno posegajo še nekatere druge določbe ustave, kot npr. prepoved ustanavljanja vojaških sodišč v mirnem času (126. čl.), prepoved včlanjevanja poklicnih pripadnikov OS v politične stranke (42. čl.), o mednarodni pogodbi za vstop v obrambno zvezo in podobno. (Grad in Kaučič 2008, 309).

3.2 Zakon o obrambi

Na podlagi ustave je Zakon o obrambi (ZObr) temeljni akt, ki natančneje opredeljuje vrsto, organizacijo in obseg obrambe države (1. čl.). Za mojo analizo je najpomembnejše VI. poglavje z naslovom Vodenje in nadzor obrambe države, kjer ZObr razčlenjuje pristojnosti najvišjih državnih organov (DZ, predsednika republike, vlade, ministra za obrambo in drugih organov) (Kaučič in Grad 2008, 312).

82. člen ZObr pravi, da DZ določa temeljne usmeritve za organizacijo in izvajanje obrambe ter nadzira organizacijo, priprave in izvajanje obrambe države neposredno in preko pristojnih delovnih teles. Njegova dolžnost je na predlog vlade razglasiti izredno² ali vojno stanje³, odločiti o uveljavitvi delovne in materialne dolžnosti v izrednem stanju in odločiti o splošni mobilizaciji in uporabi SV v izrednem stanju. Poleg tega sprejema tudi splošne dolgoročne programe razvoja in opremljanja SV in preko pristojnega delovnega telesa določi

---

² Izredno stanje se razglasi, kadar velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države, predvsem če grozi povečana nevarnost napada na državo oziroma nastane neposredna vojna nevarnost (ZObr, 82(1). čl.).

³ Vojno stanje se razglasi, če je izvršen napad na državo oziroma državo ali države, s katerimi je RS v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb (ZObr, 82(2). čl.).

strateške smeri delovanja obveščevalno varnostne službe ministrstva kot sestavnega dela varnostno obveščevalne dejavnosti države. DZ lahko odloči o mobilizaciji in uporabi vojske tudi, če ne razglasi vojnega stanja, v primeru, če je povečana nevarnost napada ali neposredna vojna nevarnost v skladu z ZObr oz. ob napadu na državo ali države, s katerimi je RS v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb.

ZObr v 83. členu povzema pristojnosti predsednika republike kot vrhovnega poveljnika OS. Če se DZ ne more sestati, predsednik republike razglasi izredno ali vojno stanje, v enakem primeru sprejema uredbe z zakonsko močjo, ki se nanašajo na obrambo ter odloči o uporabi SV, uvedbi delovne in materialne dolžnosti ter splošni mobilizaciji v izrednem stanju.

84. člen ZObr vladi RS predpisuje, da ta usklajuje organizacijo, priprave in vodi izvajanje vojaške ter civilne obrambe države, neposredno vodi civilno obrambo ter skrbi za izvajanje nujnih ukrepov po razglasitvi izrednega ali vojnega stanja. Vlada tudi odloča o sodelovanju SV pri izvrševanju obveznosti prevzetih v mednarodnih organizacijah, sprejema letne načrte usposabljanja vojske izven države in tujih vojaških enot v RS v skladu z mednarodnimi pogodbami in odloča o sodelovanju SV pri izvrševanju priprav in nalog skupne obrambe z državami, s katerimi je v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb⁴. Vlada imenuje tudi operativni štab obrambe⁵, ministrstvo pa organizira nacionalni center za krizno upravljanje⁶. V poglavje o vodenju in nadzoru obrambe države je uvrščen tudi 84.a člen, ki govori o obveznosti, ki jih ima vlada RS do tujih vojaških enot iz mednarodnih pogodb, 85. člen zakona pa govori o nadzoru nad obveščevalno varnostno službo in vojaško policijo. Ta nalaga ministru za obrambo, da je dolžan omogočiti stalen nadzor nad delom teh dveh služb delovnemu telesu DZ, ki je pristojen za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb. Ta dolžnost vključuje tudi pošiljanje rednih letnih poročil delovnemu telesu DZ.

3.3 Resolucija o strategiji nacionalne varnosti (ReSNV)

Resolucija je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument na področju nacionalne varnosti. Opredeljuje nacionalne interese in nacionalnovarnostne cilje RS, analizira varnostno okolje,

---

⁴ Pri tem ne more odločati o razglasitvi izrednega ali vojnega stanja ter o uporabi rezervne sestave, razporejenih v vojno sestavo vojske za vojaško obrambo, ki je v pristojnosti DZ (ZObr, 84(3). čl.).

⁵ Operativni štab obrambe skrbi za operativno usklajevanje vojaške in civilne obrambe, varnostne naloge, izvajanje zaščite in reševanja ter za izvajanje obrambe v skladu z usmeritvami DZ v vojni. Sestavljajo ga predstavniki vojaške in civilne obrambe, notranjih in zunanjih zadev, varnostno obveščevalnih služb, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drug (ZObr, 84(4). čl.).

⁶ Nacionalni center za krizno upravljanje zagotavlja prostorske, tehnične, informacijske in telekomunikacijske pogoje za delo vlade ter državnega operativnega štaba obrambe zlasti v vojnem in izrednem stanju (ZObr, 84(6). čl.).

vire ogrožanja in varnostna tveganja države. Prav tako določa izhodišča politike odzivanja RS na posamezne varnostne grožnje in tveganja ter določa najširše sistemsko-organizacijske rešitve celovitega delovanja države pri zagotavljanju nacionalne varnosti (ReSNV).

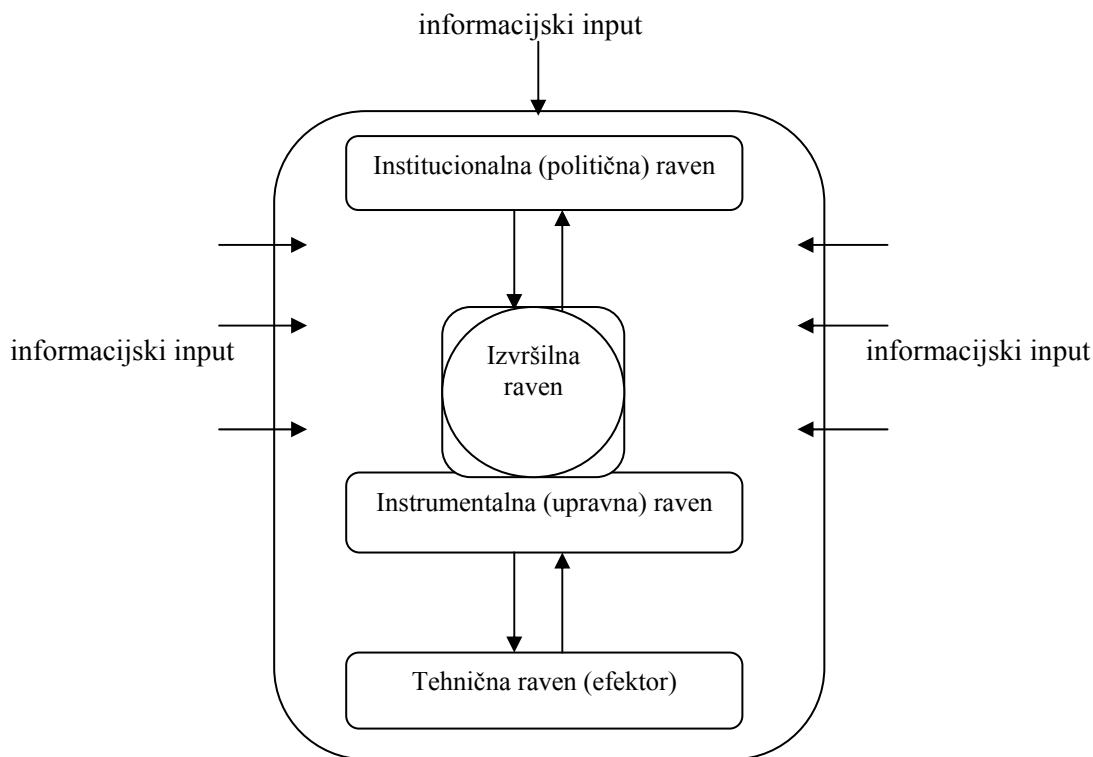
Obrambni sistem RS, po definiciji ReSNV, tvorijo SV kot nosilka vojaške obrambe in razvoja vojaških zmogljivosti ter nevojaški deli obrambnega sistema, ki oblikujejo in izvajajo obrambno politiko. Za mojo analizo je pomembno poudariti predvsem poglavje, ki govori o upravljanju in vodenju sistema nacionalne varnosti, ki ga v ožjem pomenu lahko razumemo tudi kot nadzor nad sistemom nacionalne varnosti oz. še natančneje nad SV, kot akterjem tega sistema. Resolucija pravi, da so skladno s parlamentarno organiziranostjo državne oblasti v RS v upravljanje in vodenje vključeni organi zakonodajne in izvršilne veje oblasti, katerih naloge in pristojnosti so:

- DZ določa zakonske okvire in dolgoročne smernice razvoja nacionalnovarnostne politike in sistema nacionalne varnosti. S sprejemanjem državnega proračuna zagotavlja materialne možnosti za uresničevanje nacionalnovarnostne politike in preko pristojnih delovnih teles izvaja nadzor nad področjem nacionalne varnosti, predvsem pa nad zakonitostjo dela obveščevalnih in varnostnih služb;
- predsednik republike je po ustavi vrhovni poveljnik obrambnih sil RS;
- vlada predstavlja politično-izvršilno raven upravljanja in vodenja sistema nacionalne varnosti, usmerja in usklajuje izvajanje nacionalnovarnostne politike in delovanje sistema nacionalne varnosti in v ta namen sprejema potrebne politične, pravne, organizacijske, finančne in druge ukrepe;
- svet za nacionalno varnost je posvetovalni in usklajevalni organ vlade za področje nacionalne varnosti, katerega naloge so usklajevanje nacionalnovarnostne politike ter usmerjanje in usklajevanje dejavnosti, ki se izvajajo zaradi uresničevanja interesov in ciljev nacionalne varnosti RS (prav tam).

4 Ravni političnega nadzora nad OS v RS

Iz opisa temeljnih pojmov in normativnih določil političnega nadzora nad OS lahko povzamemo, da gre v primeru OS in njihove soodvisnosti do politike, ki ji je nadrejena, za kompleksen družbeni organizacijski sistem. Na eni strani imamo OS kot izvajalce, na drugi strani pa nadzorno zakonodajno in izvršilno-upravno vejo oblasti. Prva ima funkcijo upravljanja, druga pa funkcijo menedžmenta. Za preglednejšo in učinkovitejšo analizo političnega nadzora nad OS po posameznih vejah oblasti sem se odločila, da uporabim Parsonsovo shemo⁷ o treh ravneh upravljanja v sodobnih organizacijah, tj. institucionalni, izvršilno-instrumentalni ravni in tehnični ravni (glej Sliko 4.1).

Slika 4.1: Parsonsova shema o treh ravneh upravljanja v sodobnih organizacijah

Vir: prirejeno po Šmidovnik (1985, 45).

⁷ Talcott Parsons (1902-1979) je bil sodobni ameriški sociolog, ki se z vprašanjem poteka procesa upravljanja v organizacijah ukvarjal v svojem delu *Structure and Process in Modern Society* (1960). Prva, institucionalna raven določa cilje organizacije. Gre za načelne odločitve splošne narave, s katerim je dana osnovna usmeritev celotnega nadaljnjega poteka upravljanja na nižjih ravneh. V drugi, izvršilni ravni se načelna politika operacionalizira, tj. preoblikuje v konkretno izvedbeno akcijo in od koder se potek akcije tudi usmerja, usklajuje in nadzoruje. Instrumentalna (upravna) raven deluje kot podpora izvršilni ravni in predstavlja strokovno delo, ki se razširi po posameznih področjih. Tu se vprašanja konkretizirajo, strokovno obdelujejo in pripravljajo za neposredno izvajanje. V zadnji, tehnični ravni pridemo do neposrednega izvrševanja akcije v fizičnem ali umskem smislu. (Šmidovnik 1985, 41-45).

V tabeli (glej Tabelo 4.1) so predstavljene temeljne naloge posamezne ravni po Parsons, nakazana pa je tudi hierarhija sistema, izvajalci teh nalog in zahteve, ki jih od organizacije ki jo upravljajo, tudi zahtevajo. Iz tabele je razvidno tudi, kako potekajo vse tri faze političnega nadzora, ki jih opredeljuje Anžič (1995)⁸. Ker pa je moj cilj predstaviti politični nadzor, kar ne obsega strokovnega dela organizacij ter neposrednega izvrševanja akcije, je pozornost namenjena le prvemu delu Parsonsove sheme, tj. politični in izvršilni ter delu upravne ravni, ki opravljajo funkcijo državne oblasti in s tem izvajajo politični nadzor. Kljub temu, da naloga upravne ravni ni odločanje o političnih, temveč strokovnih vprašanjih, pa jo v mojem delu omenjam zaradi oblike državne oblasti v RS, ki jo šteje za del izvršilne oblasti. To se kaže predvsem v funkciji ministrov, ki sestavljajo vlado in poleg tega vodijo in predstavljajo posamezno ministrstvo (Kaučič in Grad 2008, 294-308).

Tabela 4.1: Izvajalci in njihove aktivnosti po ravneh upravljanja v sodobnih organizacijah

Organizacijska funkcija	Raven upravljalno-menedžerskega procesa	Narava aktivnosti	Vsebina aktivnosti	Izvajalci	Zahteve do izvajalcev
upravljanje	Institucionalna (politična) raven	Politično, načelno in splošno odločanje	Določanje ciljev in okvirne politike	Najvišji organi (upravljanja) v organizaciji	Splošna razgledanost, sposobnost presoje interesov
	Izvršilna raven	Odločanje politične in strokovne narave	Operacionalizacija ciljev in politike – preoblikovanje v konkretno izvedbeno akcijo	Politično-izvršilni organi v organizaciji	Menedžerske in vodstvene sposobnosti, organizacijska in funkcionalna znanja
menedžment	Instrumentalna (upravna) raven	Odločanje o strokovnih vprašanjih	Neposredna strokovna priprava odločitev in njihovo izvajanje	Upravni organi – strokovne službe	Funkcionalna (poklicna) usposobljenost in stalnost zaposlitve

Vir: prirejeno po Lubi (2010, 5).

⁸ Glej poglavje: temeljni pojmi, nadzor nad OS.

V nadaljevanju je izdelana tabela (glej Tabela 4.2) za področje nacionalnovarnostnega sistema, s katerim želim predstaviti sistem političnega upravljanja in nadzora nad OS v RS. Ključnega pomena sta zakonodajna in izvršilna veja oblasti in v tem kontekstu njun medsebojni odnos in razmerja (Prebilič 2007). Ker vlada predstavlja tudi politični vrh uprave in se morajo ministrstva pri svojem delu ravnati po njenih političnih usmeritvah (Kaučič in Grad 2008, 308), lahko določen politični nadzor nad OS pripisujemo tudi posameznim ministrstvom.

Tabela 4.2: Zgradba upravljalno-menedžerskega podsistema nacionalnovarnostnega sistema RS - primer Slovenske vojske

Organizacijske funkcije	Ravni	Splošni organi	Posebni organi
Upravljanje	Politična (institucionalna) raven	Državni zbor ----- Državni svet	- Odbor za obrambo - Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb - Odbor za zunanjo politiko - Odbor za finance - Odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje
Menedžment	Politično – izvršilna raven	Vlada RS	Predsednik republike ----- Svet za nacionalno varnost (SNAV)
	Upravna raven	Ministrstva	- Ministrstvo za obrambo - Ministrstvo za zunanje zadeve - Ministrstvo za finance

Vir: prirejeno po Lubi (2010, 14).

Sledi razlaga splošnih in posebnih organov nacionalnovarnostnega sistema, ki so ključni za uspešno delovanje SV. S podrobnejšo opredelitvijo položaja, pomena in nalog posameznih organov skušam zajeti ključne akterje nadzora nad OS in predstaviti teorijo razmerij med politiko in vojsko v Sloveniji.

4.1 Politična (institucionalna) raven

Za institucionalno raven je značilno politično in splošno odločanje najvišjih organov upravljanja v sistemu. V primeru nacionalnovarnostnega sistema ima to funkcijo parlament in njegovi odbori ter komisije. Od njih se pričakuje splošna razgledanost in sposobnost presoje

nacionalnovarnostnih interesov, s pomočjo katerih lahko opravljajo tudi učinkovit nadzor nad OS (glej Tabelo 4.1 in Tabelo 4.2).

4.1.1 Državni zbor

Nadzorstveno funkcijo DZ po vsebini ločimo na politično nadzorstvo, kamor sodijo na primer različne oblike uveljavljanja politične odgovornosti vlade in ministrov, kot so nezaupnice, interpelacije, poslanska vprašanja in na splošno družbeno nadzorstvo, v okvir katerega uvrščamo parlamentarno preiskavo, parlamentarne ankete in podobno. Funkcija političnega nadzora se kaže v nadzoru nad delovanjem izvršilne oblasti, medtem ko se funkcija splošnega družbenega nadzora kaže v parlamentarnih preiskavah, sprejemanju različnih aktov, kot so deklaracije, stališča, sklepi ipd. (Grad 2000, 182; Žagar 2005, 64).

Nezaupnica in zaupnica: vlada je za svoje delo odgovorna parlamentu. Če v njem nima zadostne podpore, ne more opravljati svojega dela. Podpora parlamenta vladi se ugotavlja z glasovanjem in sicer na dva načina: z glasovanjem o zaupnici in nezaupnici vladi. Zahtevo o glasovanju o nezaupnici sproži sam DZ, glasovanje o zaupnici pa zahteva sama vlada, ki želi s tem ugotoviti, ali ji predstavniki ljudstva še zaupajo. Naša ustavna ureditev uporablja sistem konstruktivne nezaupnice (Grad 2000, 307-308).

Poslanska vprašanja in interpelacija: poslansko vprašanje je vprašanje, ki ga poslanci postavijo vladi oz. posameznemu ministru v zvezi z delom izvršilnih in upravnih organov. S to pravico je mogoče uspešno izvajati nadzor nad delom vlade in ministrstev in s tem preverjati odgovornost vlade parlamentu. Posebna oblika poslanskega vprašanja je interpelacija, ki ugotavlja kolektivno odgovornost ministra za delo vlade kot celote in ne le individualne odgovornosti, kjer je minister odgovoren izključno za svoje delo in delo ministrstva, ki ga vodi. S poslanskim vprašanjem dobi poslanec informacijo o določeni zadevi ali opozori na določene napake pri delu posameznega ministra. Neposredno s poslanskim vprašanjem poslanci ne morejo privedi do razrešitve ministra, lahko pa nesposobnost pri odgovarjanju na vprašanja vzpodbudi v javnosti vtis nesposobnosti in celo nesposobnosti vlade v celoti. Poslanska vprašanja pomenijo trajno politično nadzorstvo, interpelacija pa se vlaga po posebnem postopku in občasno, predstavlja pa mnogo resnejši pritisk na vlado. Poslansko vprašanje se začne z vprašanjem in konča z odgovorom, interpelacija pa se začne na zahtevo najmanj desetih poslancev, konča pa na različne načine. Njen glavni namen je nadzor nad delom vlade, šele nato pa pridobitev različnih informacij. (Grad 2000, 311-313).

Ustavna obtožba: pomeni skrajno sredstvo ugotavljanja odgovornosti, in sicer kazenske odgovornosti predsednika vlade in ministrov ali predsednika države. V strokovni literaturi je znana pod imenom »impeachment«. Postopek obtožbe je v pristojnosti DZ, o obtožbi pa odloči ustavno sodišče. V praksi se uporablja le, ko so izčrpana že vsa druga sredstva za ugotavljanje odgovornosti (Žagar 2005, 65).

Parlamentarna preiskava: DZ lahko uvede parlamentarno preiskavo z namenom raziskovanja kršitev nosilcev javnih funkcij ali pooblastil. Odredi se lahko samo o zadevah javnega pomena za ugotovitev in oceno dejanskega stanja, na podlagi katerega DZ odloča o politični odgovornosti nosilca javnih funkcij, za spremembo zakonodaje na določenem področju ter za druge odločitve DZ. Parlamentarno preiskavo DZ izvaja preko posebne preiskovalne komisije, ki nima nobene sodne oblasti, za poizvedovanje in proučevanje pa ima smiselno enaka pooblastila kot pravosodni organi. Postopek preiskave je sestavljen iz različnih opravil, vendar pa se vedno zaključi z izdelavo in sprejemom poročila za DZ. DZ ugotovitve komisije sprejme ali zavrne oz. zahteva dopolnitev postopka preiskave (Kaučič in Grad 2000, 209-211).

4.1.2 Vloga delovnih teles DZ pri nadzoru nad OS

Delovna telesa so najbolj pomembna organizacijska oblika dela v parlamentih. Omogočajo bolj kakovostno odločanje in nadzor nad posameznimi področji. Preko njih predstavniki ljudstva organizirajo svoje delo in usmerjajo strokovno znanje (Born 2003; Lubi 2010). Delovna telesa v DZ delimo na odbore in komisije, katerih namen je, da spremljajo stanje na posameznih področjih, pripravljajo odločitve o politiki na teh področjih, oblikujejo stališča do posameznih vprašanj in obravnavajo predloge zakonov in drugih aktov DZ. Odbori so praviloma stalni in ustanovljeni bodisi za enaka področja, za katera so ustanovljena vladna ministrstva, bodisi za več med seboj povezanih področij. Komisije pa praviloma obravnavajo določena skupna vprašanja ali proučujejo posamezne zadeve, predvsem na področju volilne in nadzorne funkcije DZ. Prav tako so lahko komisije in odbori nestalni (niso določeni v Poslovniku DZ), katere DZ ustanovi v vsakem mandatu posebej (Lubi 2010). Delovna telesa delimo tudi na matična, kadar opravljajo predloge za odločitve DZ in zainteresirana, kadar z vidika svojega delovnega področja proučujejo predlagane rešitve in podajajo svoje predloge matičnemu delovnemu telesu. Sestava delovnih teles in funkcije v njih se določijo ob upoštevanju števila poslancev v poslanskih skupinah po načelu sorazmernosti, pri čemer se upošteva tudi razmerje med poslanci koalicije in poslanci opozicije (Krašovec in dr. 2007).

Prav tako tudi področje obrambe ne zajema le enega delovnega telesa, temveč več odborov in komisij, ki se sestajajo tudi na skupnih sejah (Born 2003, 86). V tekočem mandatnem obdobju (2008-2012) je DZ za področje obrambe imenovalo naslednje odbore in komisije:

Odbor za obrambo: je matično delovno telo za področje obrambe. Ukvarja se z vsemi vprašanji v zvezi z varnostnim sektorjem, npr. z nalogami, organizacijo, osebjem, operacijami in financiranjem OS ter z nabavami (Born 2003, 86). V ta namen obravnava predloge zakonov, druge akte in problematiko, ki se nanaša na obrambni sistem, sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in druga vprašanja, ki jih obravnava za ta področja pristojno ministrstvo (Lubi 2010, 17). Delo Odbora za obrambo je v nadaljevanju podrobneje predstavljeno v posebnem poglavju.

Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb: njene naloge so nadzor dejavnosti Slovenske varnostno-obveščevalne agencije (SOVA) in Obveščevalno varnostne službe Ministrstva za obrambo (OVS) z vidika skladnosti s politiko nacionalne varnosti in smernicami vlade. Poleg tega nadzira tudi uporabo z zakonom določenih posebnih oblik, metod in ukrepov pridobivanja podatkov SOVE in OVS ter varnostnih služb Ministrstva za notranje zadeve (MNZ). DZ enkrat na leto poroča o nadzoru nad obveščevalnimi in varnostnimi službami in predlaga potrebne ukrepe (Lubi 2010, 17). Pogosto se sestaja na za javnost zaprtih sejah (Born 2003, 86).

Odbor za zunanjo politiko: obravnava predloge zakonov, drugih aktov in problematiko, ki zadevajo zunanje zadeve države. V zvezi z OS ima torej zakonodajno in nadzorno pristojnost za sodelovanje na mednarodnih operacijah in misijah, sprejemanje mednarodnih pogodb v zvezi z OS (Lubi 2010), mednarodni varnosti, mednarodnih in regionalnih organizacijah, pogodbah, ureditvah in drugih podobnih vprašanjih (Born 2003). V skladu z Zakonom o sodelovanju med DZ in vlado v zadevah EU in Poslovníkom DZ obravnava tudi zadeve EU s področja zunanje in varnostne politike (Lubi 2010, 18).

Odbor za finance in monetarno politiko: poleg ostalih funkcij ima parlament tudi funkcijo sprejemanja in nadzora državnega proračuna, za kar deluje Odbor za finance in monetarno politiko kot matično delovno telo. Ima končno besedo glede proračuna varnostnega sektorja, vključno z obrambnim (Born 2003). Ta funkcija krepi odgovornost državnih organov, ministrstva za obrambo in tudi SV, da delajo samo tisto, kar je določeno in v obsegu odobrenih finančnih sredstev. Dejanska vloga DZ je predvsem nadzor nad uresničevanjem proračuna, kritike in opozorila ter zahteva po odgovornosti vladnih resorjev (Zajc 2004, 201-204).

Odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje: ta odbor kot matično delovno telo v zvezi z obrambo in SV obravnava predvsem predloge zakonov in druge akte in problematiko sistema javnih uslužbencev, plačni sistem v javnem sektorju, sodne postopke in podobno (Državni zbor Republike Slovenije).

4.2 Politično – izvršilna raven

Teoretiki organiziranja in organizacije dajejo nadzoru velik pomen saj trdijo, da vodenje pomeni pravzaprav nadzorstvo (Anžič 1995, 201). Prav v ta namen se nisem posvetila le parlamentarnemu nadzoru nad OS, ampak želim predstaviti tudi naloge izvršilne ravni, ki upravlja, izvršuje in vodi SV in od nje pričakuje delovni učinek ter jo zato tudi kontrolira. Odločanje politično-izvršilne ravni je tako politične, kot tudi strokovne narave, v nasprotju z institucionalno ravno pa cilje politike tudi preoblikuje v konkretno izvedbeno akcijo. Za to delo morajo akterji imeti vodstvene, organizacijske in funkcionalne sposobnosti (glej Tabelo 4.1).

Izvršilna oblast izvaja neposreden nadzor na državni, regionalni in lokalni ravni ter določa proračun, splošne smernice in prednostne naloge nacionalnovarnostnih struktur (Born 2003, 20). Razpršena je na več nosilcev, kjer vsak poseduje določena pooblastila in funkcije. Kot v večini demokratičnih izvršilnih oblasteh po svetu, lahko tudi pri nas identificiramo tri ključne izvršilne akterje na področju nacionalne varnosti, ki so: voditelj države, vlada in načelnik generalštaba (Prebilič 2007). Za politični nadzor nad OS sta pomembna predvsem prva dva, medtem ko slednji opravlja strokovne naloge s področja obrambe.

4.2.1 Predsednik republike

Predsednik RS predstavlja državo navzven in navznoter, ter je vrhovni poveljnik OS. Poleg klasičnih funkcij⁹, ki jih za svojo državo opravlja kot šef države, ima na področju nacionalne varnosti naslednje pristojnosti:

- ❖ če se DZ ne more sestati
  - na predlog vlade razglasi izredno stanje ali vojno stanje;

---

⁹ Predsednik RS razpisuje volitve v DZ, razglša zakone, imenuje nekatere državne funkcionarje, postavlja in odpokliče veleposlanike RS, sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov, izdaja listine o ratifikaciji, odloča o pomilostitvah, podeljuje odlikovanja in častne naslove, na zahtevo DZ podaja mnenje o posameznem vprašanju, najkasneje 20 dni po izvolitvi novega DZ skliče prvo zasedanje DZ, predlaga DZ kandidate za sodnike ustavnega sodišča in druge nosilce visokih državnih funkcij, lahko zahteva, da se DZ sestane na izredni seji, razpusti lahko DZ, če po večkratnih poskusih ne more oblikovati vlade ali v primeru neizglasovane zaupnice (Lubi 2010, 19-20).

- v izrednem ali vojnem stanju sprejema uredbe z zakonsko močjo, ki se nanašajo na obrambo;
  - odloči o uporabi SV, uvedbi delovne in materialne dolžnosti ter splošni mobilizaciji v izrednem stanju (ZObr, 83. čl.).
- ❖ Poda predhodno mnenje k letnim usmeritvam za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo SV, ki jih je minister za obrambo posreduje Generalštabu Slovenske vojske (GŠSV) (ZObr, 42. čl.).
  - ❖ Poda ministru za obrambo predhodno soglasje k določitvi pogojev in postopkov seznanjanja vrhovnega poveljnika s stanjem pripravljenosti SV in drugimi zadevami, pomembnimi za obrambo države, zagotavljanje nastanitve, zavarovanja, protokolarnih zadev, straže ter drugih pogojev za opravljanje funkcije vrhovnega poveljnika v miru in v vojni (ZObr, 43. čl.).
  - ❖ Na predlog ministra in po predhodnem soglasju vlade podeljuje generalske in admiralske čine (ZObr, 63. čl.).

Vsi pogoji in postopki, po katerih MORS seznanja predsednika republike kot vrhovnega poveljnika OS ter zagotavlja nastanitev, zavarovanje, protokolarne naloge, stražo in druge pogoje za njegovo delovanje v miru in v vojni, so opredeljeni v Pravilniku o izvrševanju obveznosti do predsednika republike na obrambnem področju (Lubi 2010, 21).

Pravilnik nakazuje odnos med strukturami znotraj izvršilne oblasti, torej med predsednikom republike in vlado oz. MORS. Preko operacionalizacije nekaterih določil ustave in ZObr pravilnik določa, da MORS predsedniku republike sproti posreduje tista poročila, informacije, analize in ocene OVS, ki neposredno pomembno vplivajo na varnost države, o povišani pripravljenosti vojaških organizacij drugih držav, vojaških ali drugih aktivnostih, ki neposredno vplivajo na varnost države, ter o razmerah na območjih, kjer SV sodeluje na mednarodnih operacijah in misijah (MOM) (2. čl.). Predsednika prav tako sproti obvešča o izrednih dogodkih v SV pri opravljanju nalog v državi ali izven nje, v katerih je izgubil življenje eden ali več pripadnikov oz. je bilo poškodovanih več pripadnikov SV, je prišlo do hujše kršitve vojaške discipline s strani večje skupine pripadnikov SV, ali je nastala velika materialna škoda. Sproti se predsednika obvešča tudi o ostalih dogodkih in aktivnostih v MOM, zaradi katerih je bila povečana ogroženost pripadnikov SV in ob uveljavitvi ukrepov povišane pripravljenosti v enotah SV zaradi poslabšanja varnostnih razmer, kršenja zračnega prostora ali teritorialnih voda države (3. čl.). MORS predsednika redno letno seznanja s stanjem pripravljenosti SV (4. čl.) ter z načrti dela, doktrinami in drugimi dokumenti, kot so

plan vodenja SV, srednjeročni obrambni programi in drugi dokumenti, ki urejajo temeljna vprašanja organizacije, priprav in obsega delovanja SV (5. čl.). V seznanitev praviloma pošlje tudi predloge za sodelovanje pripadnikov SV v novih mednarodnih operacijah in misijah. V predhodno mnenje MORS pošlje predsedniku republike predlog splošnega dolgoročnega programa razvoja in opremljanja SV, predlog srednjeročnega obrambnega programa in predlog proračuna za razvoj obrambnega sistema za določeno proračunsko obdobje. Prav tako MORS lahko predsednika kot vrhovnega poveljnika prosi za mnenje k oblikovanju državnih stališč na obrambnem področju na mednarodnih srečanjih, na katerih se obravnavajo obrambna ali vojaška vprašanja ter mnenje za oblikovanje usmeritev GŠSV za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo SV, če take usmeritve pripravlja minister (6. čl.) (Prebilič 2007; Lubi 2010).

4.2.2 Vlada

Vlada je hkrati vrh izvršilne oblasti in najvišji organ državne uprave, torej sta njeni funkciji dve. Prva je politično – izvršilna¹⁰, druga je upravna funkcija¹¹.

Glavne pristojnosti vlade na področju nacionalne obrambe so:

- odloča o mobilizaciji državnih organov in drugih izvajalcev civilne obrambe ter civilne zaščite (CZ) (ZObr, 25. čl.);
- odloča o sodelovanju SV pri zaščiti in reševanju (ZObr, 37. čl.);
- sprejema oceno ogroženosti države pred napadom ter za delovanje gospodarstva in drugih dejavnosti v vojni (ZObr, 69. čl.);
- sprejema obrambni načrt države (ZObr, 69. čl.);
- predlaga določene ukrepe predsedniku republike v primeru, da se DZ ne more sestati (ZObr, 83. čl.);
- usklajuje organizacijo, priprave in vodi izvajanje vojaške ter civilne obrambe države;

---

¹⁰ V okviru politično - izvršilne funkcije ima vlada pristojnosti usmerjati in usklajevati izvajanje politike države, ki jo določi DZ, izdajati predpise ter sprejemati ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev razvoja države in za urejenost razmer na vseh področjih iz pristojnosti države. Prav tako predlaga DZ v sprejem zakone, državni proračun, nacionalne programe in druge splošne akte, s katerimi določajo načelne in dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja iz pristojnosti države. Skrbi pa tudi za izvajanje zakonov in drugih predpisov, ki jih sprejme DZ (Lubi 2010, 23).

¹¹ V okviru upravne funkcije vlada usmerja delovanje upravnih organov (ministrstev), nadzoruje delo upravnih organov ter preko ministrov kot članov vlade neposredno vodi posamezne upravne organe. Poleg navedenih aktivnosti ima vlada še pristojnost upravljanja z nepremičninami in drugim premoženjem RS, zastopa RS kot pravno osebo, predstavlja in zastopa RS v zadevah EU ter uveljavlja njena stališča v institucijah EU. Prav tako tudi uresničuje pravice in dolžnosti, ki se nanašajo na RS kot ustanoviteljico zavodov, gospodarskih družb in drugih organizacij (Lubi 2010, 23).

- neposredno vodi civilno obrambo, usklajeno z vojaško obrambo. Skrbi tudi za izvajanje nujnih ukrepov po razglasitvi izrednega ali vojnega stanja;
- odloča o sodelovanju SV pri izvrševanju obveznosti do mednarodnih organizacij;
- sprejema letne načrte usposabljanja SV izven države in tujih vojaških enot v RS v skladu z mednarodnimi pogodbami;
- odloča o sodelovanju SV pri izvrševanju nalog skupne obrambe z državo ali državami, s katerimi je država v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb (ZObr, 84. čl.).

Kot posvetovalni in usklajevalni organ Vlade RS deluje **Svet za nacionalno varnost (SNAV)**, katerega naloge so za delovanje področja obrambe, varnostnega sistema, sistema zaščite in reševanja ter za druga vprašanja nacionalne varnosti zelo pomembna (Prebilič 2007), zato sem mu poleg vladnih funkcij na splošno, posvetila tudi nekaj več pozornosti.

V Odloku o Svetu za nacionalno varnost je določeno, da je SNAV pristojen za usklajevanje nacionalne varnostne politike ter za usmerjanje in usklajevanje dejavnosti, ki se izvajajo za uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti (1. čl.). Njegove člane imenuje vlada, sestavljajo pa ga predsednik vlade, ki je obenem tudi predsednik sveta, minister za obrambo, minister za notranje zadeve, minister za zunanje zadeve, minister za finance, minister za pravosodje, generalni sekretar vlade in direktor SOVE. Na seje so povabljeni tudi predsednik republike, predsednik DZ, predsednik največje opozicijske stranke v DZ, predsedniki drugih državnih organov in predstavniki drugih organizacij (3. in 4. čl.). Tako številčna sestava je pomembna predvsem zaradi potrebe po usklajenem delu in vsesplošni informiranosti vseh državnih organov in organizacij.

V 2. členu Odloka so določene temeljne pristojnosti in zadolžitve SNAV, ki si sledijo:

- SNAV svetuje vladi pri sprejemanju ukrepov in aktov, ki se nanašajo na nacionalno varnost;
- pred obravnavo na vladi svetuje ministrom pri ukrepih in aktih ministrstev, ki se nanašajo na uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti;
- usklajuje mnenja in ukrepe ministrstev in drugih državnih organov ter drugih organizacij pri izvajanju dejavnosti nacionalne varnosti;
- pred obravnavo na vladi usklajuje mnenja ministrstev in drugih državnih organov glede aktov DZ, ki se nanašajo na nacionalno varnost;

- zagotavlja in ocenjuje varnostna tveganja, ogrožanje države ter ukrepe in usmeritve za zagotavljanje nacionalne varnosti;
- daje mnenja k vprašanjem, pobudam in predlogom, ki jih poslanci pošljejo vladi v zvezi z uresničevanjem politik na področju nacionalne varnosti;
- daje mnenje vladi o sredstvih proračuna za delo sveta.

Za operativno usklajevanje aktivnosti SNAV in za izvajanje drugih nalog za njegove potrebe, vlada imenuje tudi Sekretariat SNAV, ki ga sestavljajo svetovalec SOVE, generalni direktor policije, načelnik GŠSV, direktor OVS, državni sekretar Ministrstva za zunanje zadeve (MZZ), državni sekretar MORS, državni sekretar Ministrstva za notranje zadeve (MNZ), poveljnik civilne zaščite (CZ), direktor Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo in namestnik Generalnega sekretarja vlade (5. čl.) (Prebilič 2007; Lubi 2010).

V vojnih in izrednih razmerah se SNAV preoblikuje v **Državni operativni štab obrambe (DOŠO)** (Odlok o svetu za nacionalno varnost, 8. čl.). Imenuje ga vlada, sestavljajo pa ga predstavniki vojaške in civilne obrambe, notranjih in zunanjih zadev, varnostno-obveščevalnih služb, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in drugi. Njegova naloga je operativno usklajevanje vojaške in civilne obrambe, varnostnih nalog, izvajanje zaščite in reševanja ter izvajanje obrambe v skladu z usmeritvami DZ (ZObr, 84. čl.; Lubi 2010).

4.3 Upravno – strokovna raven

Upravno-strokovna raven odloča o strokovnih vprašanjih ter v ta namen tudi pripravlja odločitve za njihovo izvajanje. Na tej ravni delujejo strokovne službe, ki morajo biti funkcionalno (poklicno) usposobljene (glej Tabelo 4.1). Kljub temu pa je državna uprava del izvršilne oblasti v RS, kar pomeni, da je politični vrh uprave vlada, katere člani so tudi ministri. Ministrstva se morajo zato pri svojem delu ravnati po političnih usmeritvah vlade in svoje strokovno delo prilagajati volji političnega vodstva. Ministrska funkcija je v skladu s sprejeto politiko voditi in predstavljati ministrstvo, dajati politične usmeritve za delo, izdajati predpise in druge akte iz pristojnosti ministrstva ter opravljati druge naloge, ki jih določa zakon ali predpis (Kaučič in Grad 2008, 294). Prav zaradi tesne povezave oz. nejasne ločitve med političnimi in strokovnimi pristojnostmi ministra in ministrstva lahko povzamem, da tudi MORS izvaja določen politični nadzor nad OS.

4.3.1 Ministrstvo za obrambo

MORS izvaja upravne in strokovne naloge v okviru obrambnega sistema na naslednji glavnih področjih:

- ❖ Pravice in dolžnosti državljanov na obrambnem področju ter zaščiti in reševanju. V zvezi s tem na primer:
  - ministrstvo vodi zbirne osebne podatke o državljanih, ki bodo v tekočem letu dopolnili 17 let, o državljanih, ki želijo opraviti prostovoljno služenje vojaškega roka, prostovoljno opravljati vojaško službo v rezervni sestavi, delati v stalni sestavi SV ali poklicno opravljati delo na obrambnem področju;
  - minister (v soglasju z ministrom za zdravje) predpiše kriterije in način ugotavljanja psihofizičnih in zdravstvenih sposobnosti državljanov za opravljanje nalog CZ.
- ❖ Vloga upravitelja obrambnega načrta države.
- ❖ Razvoj, organizacija, opremljanje, delovanje in vodenje SV. V zvezi s tem na primer:
  - v skladu s splošnim dolgoročnim programom razvoja in opremljanja SV ustanavlja, organizira, popolnjuje in opremlja poveljstva, enote in zavode SV;
  - na predlog načelnika GŠSV določi območje odgovornosti operativnega in vojaškega teritorialnega poveljstva;
  - določi specialnosti v rodovih in službah ter formacijo poveljstev, enot in zavodov SV;
  - preko GŠSV odreja potrebne razvojne, organizacijske, tehnične in druge ukrepe ter usmeritve, ki jih izvršujejo načelnik GŠSV in podrejeni poveljniki SV;
  - preko GŠSV določa planiranje in opremljanje, vrsto oborožitve in druge vojaške opreme, ki jo uporablja SV, organizacijo materialne in zdravstvene oskrbe, programe usposabljanja, vojaško strokovno literaturo, izdaja strokovna navodila in ureja druga upravna in strokovna vprašanja organizacije in dela SV;
  - po predhodnem mnenju predsednika republike določa GŠSV praviloma letne usmeritve za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo SV;

- podrobneje določi pogoje in postopke seznanjenja vrhovnega poveljnika s stanjem pripravljenosti SV in drugimi zadevami, pomembnimi za obrambo države ter pogoje za opravljanje funkcije vrhovnega poveljnika v miru in v vojni;
  - minister predlaga osebo za funkcijo načelnika GŠSV in na njegov predlog imenuje vojaške osebe na formacijske dolžnosti z zahtevanim činom brigadirja, njim enakim in višjim činom;
  - izdaja predpise in akte vodenja (smernice, obvezne usmeritve, odredbe, pravila, navodila) s katerimi se izvaja vodenje SV;
  - minister podeljuje čine in na predlog načelnika GŠSV povišuje častnike SV do vključno brigadirja in kapitana ter predlaga predsedniku republike povišanja častnikov v generale in admirale.
- ❖ Organizacija šole za podčastnike, častnike, poveljniško-štabne šole in drugih šol ter centrov za vojaško usposabljanje in izobraževanje.
  - ❖ Priprave civilne obrambe.
  - ❖ Organizacija upravne zveze in kriptografsko zaščito za obrambne potrebe.
  - ❖ Organizacija, priprave in delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Lubi 2010).

5 Problem razmejitev pristojnosti med zakonodajno in izvršilno-upravno vejo oblasti na področju obrambe

Po končanem pregledu pravnega okvira politično-vojaških odnosov v RS lahko ugotovim, da ima za področje obrambe Slovenija zakonodajo, ki je primerna za sodobno in demokratično ureditev. Vse bolj ko se Slovenija približuje sodobnim in razvitim zahodnim demokracijam, pa se sooča tudi z njihovimi težavami. Prav nič drugače ni na področju obrambe (Prebilič 2007, 42). Razmerje med DZ in vlado je v našem sistemu v glavnem pogojeno s temeljnimi značilnostmi parlamentarnega sistema. Delno je to določila že ustava, v večji meri pa ostali akti, zakoni in poslovnik DZ. Na mnogih področjih pristojnosti med tema dvema organoma niso dovolj jasno razmejene in zato tudi politična odgovornost ni dovolj razvidna (Kaučič 2008, 210). Čeprav imata parlament in vlada pri varnostih vprašanih različne pristojnosti, je odgovornost za dobro delovanje varnostnega sektorja deljena. Za

uresničitev učinkovite in celostne varnostne politike se morata pri nadzoru DZ in vlada učiti učinkovitega dialoga, ki temelji na zaupanju, odkriti komunikaciji in vzajemnem vključevanju. Enako velja za razmerje med politiko in vojaškimi voditelji, saj le tak odnos prispeva k utrjevanju stabilnosti in učinkovitem nadzoru nad OS (Born 2003, 20).

Po mnenju Prebiliča (2007, 42-43) bi bila potrebna prevetritev pravne ureditve položaja vrhovnega poveljnika OS oz. predsednika republike, ki bi morala postati jasnejša in tudi zakonsko urejena. Prav tako niso dovolj jasno razdeljene pristojnosti vlade in MORS. Sodobni varnostni izzivi vse bolj narekujejo tudi drugačno razdelitev pristojnosti med delovnimi telesi DZ, kjer bi bilo potrebno zaradi kompleksnosti operacij, v katerih sodeluje SV, pogosteje izvesti skupne seje več delovnih teles. O napotitvah slovenskih vojakov, policistov in civilnih strokovnjakov pa bi kljub jasno opredeljeni vladni pristojnosti moral obravnavati in odločati tudi DZ.

Tudi predsednik OO se strinja, da bo obstajala večna dilema o tem, ali naj vlada, ki je dobila mandat preko izvoljenih poslancev, na podlagi zakonov odloča sama in o tem obvešča parlament, ali pa bi morala za vsako odločitev dobiti soglasje parlamenta. Slovenija tu sledi sodobnim in razvitim demokracijam. Pristojnosti so po njegovem mnenju relativno jasno opredeljene, a politika je živa stvar, država pa vitalni mehanizem, ki se mora krepiti. Prav vojna v Afganistanu je sprožila bistveno drugačna, bolj kritična razmišljanja do sedanje ureditve. V ta namen je tudi v procesu sprememba systemskega ZObr, ki predlaga tudi drugačne pristojnosti vlade, ki bi bila zavezana pridobiti soglasje DZ, kar je z vidika demokratičnosti vsekakor dober predlog in ima velike možnosti, da bo sprejet. Vojaški resor je državotvoren, vendar pa kljub temu lahko zelo nevaren, kar se tiče spoštovanja človekovih pravic, zato je še posebej na področju varnosti in obrambe potrebno iskati nenehno ravnovesje med vejami oblasti. Za učinkovito sodelovanje med vlado in parlamentom predsednik OO vidi rešitev predvsem v izpolnjevanju koalicijske pogodbe vlade, v katerem se je zavzela za hitrejšo in zgodnejšo obveščanje DZ in OO ter tudi povečala razpravljalno vlogo odbora. Pomembno je namreč, da DZ pravočasno razpolaga z relevantnimi informacijami ter tako izkoristi tudi možnost lastne iniciative. Razumljivo je, da ima na obrambnem področju vlada velike pristojnosti, vendar pa bi dobra komunikacija povečala učinkovitost poslancev, da bi včasih vlado zaustavili in jo kdaj tudi vzpodbudili tam, kjer zaostaja (Jerovšek 2010).

6 Vloga političnih strank pri političnem nadzoru nad OS v RS

Fink-Hafner (2001, 12) politične stranke opredeli kot nov pojav, sodobne tvorbe moderne politike, ki so nastale zaradi vse večje želje po sodelovanju posameznikov pri izvajanju oblasti na podlagi njihovih političnih veščin. Definicij političnih strank je več, a v splošnem se s pojmom politična stranka razume tista organizacija, ki vključuje ljudi z enakim političnim prepričanjem in ki se bori za osvojitve ter ohranitev državne oblasti, prek katere želi uresničiti svoje politične cilje (Kaučič in Grad 2008, 141). Poglavitne funkcije strank so zlasti oblikovanje političnih mnenj, stališč in zahtev, s čimer se izražajo različni politični in drugi skupinski interesi, politizacija družbe in politična vzgoja ljudi (prav tam).

V Sloveniji politične stranke po Lukšiču (2006, 87) delimo v tri stebre ali bloke: katoliškega, liberalnega in socialističnega. Ker liberalni in socialistični blok v večji meri sovpadata se zdi, da gre pogosto le za bitko med levico in desnico. Leve stranke se označuje za bolj napredne, desne pa so konzervativne.

Največjo moč in vpliv na delovanje državne politike imajo politične stranke, katerih člani so izvoljeni v DZ, kar pomeni, da uresničujejo svoj politični program preko državnega mehanizma (Kaučič in Grad 2008, 141) in so najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na delo in delovanje parlamentarnih delovnih teles. Kljub ustavnim določilom o svobodnem mandatu poslancev in delovanju po lastni vesti, statuti strank na različne načine opredeljujejo razmerja med poslanskimi skupinami, katerih člani so poslanci. Na ta način si torej skušajo centralni deli strank zagotoviti vpliv na delovanje svojih poslanskih skupin (Krašovec 2000, 91). Članstvo v delovnih telesih je največkrat izvedeno po načelu sorazmernosti moči političnih strank, kar pomeni, da vsako delovno telo odraža strankarsko razdelitev sedežev v parlamentu oz. omogoča večinski stranki (ali koaliciji strank) večino v vseh delovnih telesih. Posamezna politična stranka s takšno razporeditvijo sedežev v delovnem telesu ohranja relativno moč ter nadzor, ki ju ima v parlamentu. Prav tako politične stranke preko parlamenta določajo sestavo članov v delovnih telesih (Vuk 2001, 41).

Razmejitev levo-desno ter analiza političnih programov poslanskih skupin DZ bo tudi predmet moje raziskave o tem, kako posamezna stran obravnava nacionalnovarnostno oz. obrambno politiko in kako preko DZ vršijo politični nadzor nad SV. V ta namen bom predstavila vsebino njihovih političnih programov za področje obrambe ter preko poslanskih vprašanj in pobud na OO primerjala angažiranost za nadzor koalicije in opozicije na obrambnem področju, predvsem v zvezi s SV.

V DZ je za mandatno obdobje 2008-2012 poleg Poslanske skupine italijanske in madžarske narodne skupnosti ter nepovezanega poslanca, ustanovljenih še sedem strankarskih poslanskih skupin, katerih politični programi za področje obrambe so predstavljeni v nadaljevanju (Državni zbor Republike Slovenije).

6.1 Koalicijske poslanske skupine

V koalicijskih poslanskih skupinah v mandatnem obdobju 2009-2012 prevladujejo poslanske skupine iz liberalnega in socialističnega bloka, katerih osnovne značilnosti so, da je za področje obrambe in varnosti na prvem mestu posameznik in njegove vrednote. Za liberalizem je vojaška moč države garancija za zaščito svoje neodvisnosti in zavarovanje svojih investicij v tujini. Prav tako tudi socializem v prvi vrsti stremi k zavarovanju lastnih vrednot v okviru katerih razume tudi vojaštvo (Lukšič 2006).

Poslanska skupina Socialnih demokratov (SD): stranka SD v svojem političnem programu obrambi in varnosti države ne namenja posebne pozornosti, SV pa ni omenjena niti enkrat. Vse kar stranka posveti področju varnosti je varnost kot ena izmed vrednot socialnih demokratov, kjer na splošno opisuje, da mora skupnost krepiti sposobnost za odvrčanje nevarnosti od ogroženega življenja in dobrin. Vzdrževanje učinkovitega nacionalnovarnostnega sistema je nujno, saj le tako lahko Slovenija s predlogi političnih rešitev in humanitarnimi aktivnostmi samoiniciativno ali v sodelovanju z drugimi državami, v okviru OZN in EU prizadeva za mir in mirno reševanje sporov (Socialni demokrati).

Poslanska skupina ZARES – nova politika: ZARES v svojem političnem programu zagovarja, da bi bilo potrebno racionalno določiti optimalno število pripadnikov stalne sestave v SV in pogodbene rezerve. Izdelati bi bilo potrebno organizirano sodelovanje in medresorsko povezanost SV in ministrstev, zadolženih za gospodarstvo in delo, družino in socialne zadeve. V okvir sprememb na obrambnem področju uvrščajo tudi vzpostavitev enovitega obrambnega štaba kot način povezovanja funkcij generalštaba SV in MORS, s čimer bi bila dosežena učinkovita kontrola vojske in civilne obrambne strukture. Stranka se zavzema za znižanje stroškov proračunskih izdatkov za delovanje MORS in SV, vendar pa ohranjati razvoj civilnega raziskovalnega področja za namene obrambe in varnosti (ZARES – nova politika).

Poslanska skupina Poslanski klub Liberalne demokracije Slovenije (LDS): LDS v svojem političnem programu zajema široko poglavje o varnostni politiki in obrambnemu sistemu, v katerem se v prvi vrsti posveča predvsem policiji, ciljem in reformam notranje varnostnega sistema, posveti pa se tudi SV in obrambni politiki nasploh.

LDS od OS pričakuje, da bodo zaupanja vredne ter ustrezno pripravljene na kakršnokoli delovanje. SV mora biti pripravljena podpreti zaveznice, partnerje in druge države, za katere ima Slovenija poseben interes, ali obstaja skupni interes EU in Nata. Zaradi dela tudi izven države, morajo biti OS prilagodljive, mobilne in močne. LDS se v ta namen zavzema za novo opredelitev velikosti, strukture in zmogljivosti obrambnega sistema in SV. Prav tako definira tudi pet področij, kjer je v obrambnem sistemu nujna odprava pomanjkljivosti in slabosti, ter v zvezi z njimi predlaga konceptualne rešitve. Posebno poglavje v svojem programu stranka posveča tudi izvajanju nadzorstva, v katerem pravi, da se bo LDS še naprej zavzemala za razvoj in nadgradnjo neformalnih in formalnih oblik nadzora nad varnostnimi in obveščevalnimi službami v Sloveniji ter SV z namenom, da se prepreči vsakršna politizacija sistema in zagotovi ustavnost in zakonitost njihovega delovanja. Parlamentarni nadzor mora po njihovem mnenju dobiti posebno mesto v pravnem sistemu države, na podlagi česa bo mogoče razvijati zadovoljivo nadzorno funkcijo vseh strokovnih in političnih dejavnikov. Parlamentarni nadzor mora preseči strankarske interese in neovirano izvajati nadzor nad SV (Liberalna demokracija Slovenije).

Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije (DeSUS): DeSUS v svojem političnem programu nekoliko bolj na splošno predeli področje obrambe, a podpira sodelovanje SV v mirovnih operacijah na Zahodnem Balkanu in drugih kriznih žariščih, ki lahko ogrozijo tudi našo blaginjo in varnost. Sodelovanje Slovenije mora biti učinkovito premišljeno in predhodno obravnavano v DZ, torej poudarjajo tudi učinkovit nadzor nad delovanjem SV. Zavzemajo se tudi za nadaljnjo profesionalizacijo in kakovostni razvoj SV, v skladu z materialnimi zmožnostmi države ter potrebami po sodelovanju na mednarodni ravni za ohranitev miru in varnosti v svetu (Demokratična stranka upokojencev Slovenije).

6.2 Opozicijske poslanske skupine

Opozicijske poslanske skupine v mandatnem obdobju 2009-2012 pripadajo predvsem konservativni struji, ki naj bi se v teoriji na obrambnem področju kazala kot obramba svojih pozicij in vrednot. Pomembna sta tradicija in hierarhija sistema ter patriotizem in nacionalizem (Lukšič 2006).

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke (SDS): SDS se v svojem programu zaveda, da je Slovenija kot članica zveze NATO in EU del globalne varnosti, v okviru katere mora v skladu s svojimi zmožnostmi prispevati ustrezen delež. Zato mora SV ostati

domoljubna, dovolj motivirana, profesionalna, izurjena in odlično opremljena organizacija (Slovenska demokratska stranka).

Poslanska skupina Slovenske nacionalne stranske (SNS): SNS se zavzema za urejeno SV, ki temelji na konceptih modernih vojska in osnovah tehnične, logistične in psihične usposobljenosti ter opremljenosti in izkušenosti kadra. Nova SV naj bi sestavljala specialne enote, predvsem helikopterske in raketne, kot podpora pa naj bi se izvajal vpoklic rekrutov, s časovno prilagojenim in zanimivim ter interesno vezanim programom usposabljanja. Proračun mora biti na vsak način nadzorovan in kontroliran v DZ, odločanje o nakupu obrambnih sredstev pa prepuščeno zgolj strokovni presoji politično neodvisnega vojaškega vrha in potrjeno v parlamentu. SNS je nasprotovala vstopu Slovenije v NATO (Slovenska nacionalna stranka).

Poslanska skupina Slovenske ljudske stranke (SLS): SLS je v svojem programu zapisala, da se konkretno zavzema za SV, ki naj v miru prispeva k graditvi in ohranjanju miru ter mednarodne varnosti, k strateški varnosti regije, dialogu in sodelovanju z mednarodnimi silami pod okriljem Organizacije združenih narodov (OZN) in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), v kriznih situacijah pa h krepitvi take politične dejavnosti države, ki si bo prizadevala za zagotavljanje varnosti, obvladovanje in reševanje kriz ter zagotavljala obrambo države. SV mora po njihovih besedah zagotavljati lastno obrambo ter biti v skladu z načeli in pričakovanji Evroatlantskega zavezništva profesionalna, učinkovita ter usposobljena za najzahtevnejše posege (Slovenska ljudska stranka).

Ker stranke med seboj tekmujejo za prevlado v parlamentu ter uresničitev svojih lastnih ciljev, so tudi politični programi del tega tekmovanja in hkrati način prenosa idej širše javnosti. Po analizi posameznih političnih programov pa bi lahko sklepala, da za področje obrambe in dela SV ni opaziti pretiranega tekmovanja, saj je tematika obrambe in varnosti v večini programov, v primerjavi z drugimi temami, le na hitro predstavljena. V večini programov jo stranke postavljajo povsem na konec besedila, kar daje vtis, kot da je to postranska zadeva, ki jo je poleg drugih tematik potrebno omeniti, a ne potrebuje posebne obravnave. Ponavadi stranke poudarjajo tiste tematike, pri katerih imajo seveda prednost, a v tem primeru bi lahko za izjemo šteli le stranko LDS, ki se področju obrambe podrobneje posveti in predlaga številne rešitve ali spremembe. Tudi stranka SNS in ZARES izpostavljata določene probleme in predlagata nekaj rešitev, vendar pa v ostalih programih strank ni zaslediti natančno opredeljenih ciljev in vizij, temveč se le na splošno zavzemajo za

profesionalno, izurjeno in dobro opremljeno vojsko. Politični nadzor nad OS poudarjajo stranke LDS, ZARES, DESUS in SNS, torej prevladujejo stranke koalicije. Zanimivo pa je, da ravno največji stranki v parlamentu SD in SDS najbolj suhoparno in brez posebnih vizij opredeljujeta področje obrambe. Iz njunih političnih programov ni razbrati, da bi dejansko obstajala pretirana konkurenca med koalicijo in opozicijo na področju obrambe. To dejstvo pa ni nujno škodljivo za delovanje obrambnega resorja, saj lahko sklepam, da strankarsko tekmovanje v tem primeru ne presega potrebe po strokovnosti, ki je potrebna za kakovosten nadzor nad OS. Kljub temu pa smo v realnosti pogosto priča političnemu rivalstvu in nabiranju političnih točk predvsem v zvezi z vojaškimi nabavami.

Da bi lahko podrobneje preverila delo poslanskih skupin v praksi, sem analizirala poslanska vprašanja in pobude sej OO, iz katerih lahko povzamem, da je na 11. rednih sejah OO, na katerih je bilo mogoče postaviti vprašanja in podati pobude ministrici za obrambo ali drugim predstavnikom obrambe, koalijska stran¹² zastavila 45 vprašanj in pobud, opozicijska stran¹³ pa 35. Pri postavljanju vprašanj sta bila najbolj dejavna predsednik odbora Jožef Jerovšek (SDS) in član odbora Anton Anderlič (LDS). Kljub temu, da je slednji predstavnik koalicije, je postavljal tudi vprašanja in pobude, ki so odražale kritičnost dela vlade in MORS ter pogosto zavzemala tudi stališča opozicije. Ta ugotovitev nakazuje na to, da navadno prevladuje enako zanimanje za razrešitev problemov v smeri kvalitetnega nadzora nad OS. Glede na zastavljena vprašanja ne bi mogla trditi, da se pri razpravi kažejo prioritete do določene tematike na eni ali drugi strani. Vsekakor pa je vsem poslanskim skupinam prioriteta reševanje aktualnih problemov ki zadevajo delovanje MORS in SV. Tako koalicija kot opozicija sta v tem mandatu veliko pozornosti posvetili reševanju afere Patria, MOM, predvsem varnostni situaciji in uspehom v Afganistanu ter na Kosovu, vprašanja so se nanašala tudi na delovne razmere v SV in MORS ter o prodaji vladnega letala Falcon. Poleg teh vprašanj so člani odbora v okviru poslanskih vprašanj in pobud obravnavali tudi področje obrambne zakonodaje, letalske prevoze vojakov z misije v Afganistanu in transport na Kosovo, stanje vojaških pilotov, strateški pregled obrambnega resorja, rebalans obrambnega proračuna, vlom v začasno skladišče z NUS v Pivki, vključevanje Slovenije v Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), kršenje slovenskega zračnega prostora s strani

---

¹² Koalijski člani OO in njihovo število postavljenih pobud in vprašanj: Bogdan Čepič (1), Anton Anderlič (28), Joško Godec (1), Dušan Kumer (3), Tadej Slapnik (0), Melita Župevc (7), Cvetka Zalokar Oražem (3) – bivša članica odbora, Franco Juri (2) – nadomestni poslanec na 9. seji odbora.

¹³ Opozicijski člani OO in njihovo število postavljenih pobud in vprašanj: Jožef Jerovšek (22) – predsednik odbora, Zmagaj Jelinčič Plemeniti (2), Robert Horvat (10), Janez Janša (0), Gvido Kres (1).

Hrvaške, vedenje pripadnikov SV ter šikaniranje na delovnem mestu, vojaška bolnišnica Role 2, pismo brigadirja mag. Branimirja Furlana, peticijo o ukinitvi SV in izstopu iz Nata ter podobna vprašanja.

Kljub temu, da se na OO vidi strankarska razdvojenost, pa lahko zaključim, da so poslanske skupine koalicije in opozicije s svojimi vprašanji in pobudami v večini primerov dovolj kritične do tematik, ki so le teh upravičene in tudi dovolj zaščitniške v primerih, ko obrambni in varnostni sistem potrebuje podporo delovnega telesa, kot je OO. Če primerjam politične programe strank z aktivnostjo članov teh istih strank na OO pa lahko zaključim, da kljub površni predstavitvi obrambnega področja v programu stranke SDS, dva od treh članov odbora dobro sodelujeta pri postavljanju vprašanj. Nekoliko manj to velja za člane poslanske skupine SD. Predstavniki DeSUS-a, Zaresa in SLS-a sodelujejo le minimalno, na kar kažejo že njihovi politični programi, med vsemi pa je, tako s članom odbora kot tudi političnim programom, najbolj angažirana stranka LDS. Pomembno pa se mi zdi omeniti tudi to, da sta tako poslanka koalicije, kot tudi poslanec opozicije v svojih vprašanjih kritično ovrednotila odločitve vlade in ministrstva, ki nista naklonjena spremembi zakonodaje, ki bi OO prinesla večjo vlogo oz. je vlada sprejela sklep glede postopkov obravnave predlogov za sodelovanje v mednarodnih operacijah, s katerim je ponovno zmanjšala razpravljalno vlogo odbora.

Tudi besede predsednika odbora potrjujejo moje ugotovitve, saj pravi, da hudih razhajanj na odboru ni. Če le ta so, se zagotovo koreninijo v političnih pogledih posameznih strank, vendar če člani odbora spoznajo, da je vsebina razprave tudi strokovno utemeljena, razhajanja niso pogosta. Tudi v primeru, ko strokovne podlage ni, so si poslanci pogosto enotni v prepričanju, da mora vlada in ministrstvo stvari spremeniti. Politične debate in različna mnenja strankarskih skupin so po besedah predsednika, na odboru dobrodošle. Korenita razprava in kresanje mnenj je namreč koristno tako za vlado kot tudi za SV (Jerovšek 2010).

7 Analiza dela Odbora za obrambo (časovno obdobje 2008-2010)

OO je matično delovno telo za področje obrambe. Pri svojem delu uresničuje zakonodajno, usmerjevalno in nadzorno funkcijo. Še zlasti skrbi za ugotavljanje stanja na obrambnem področju, preverja upravičenost interesov raznih družbenih skupin v povezavi z obrambnimi vprašanji, ocenjuje ustreznost zakonodajne ureditve in učinkovitost uresničevanja sprejetih zakonov, predlaga politiko ter spremlja uresničevanje politike na področju obrambe ter

varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Bahčič 2008). Kot matično delovno telo mora biti odbor seznanjen tudi z vsemi pobudami, predlogi in vprašanji, ki jih nanj naslovi civilna družba (Prebilič 2007, 35).

Moj cilj je, da v tem poglavju predstavim delo OO v tekočem mandatu, katerega člani so: Jožef Jerovšek (predsednik), Bogdan Čepič (podpredsednik), Zmago Jelinčič Plemeniti (podpredsednik), Anton Anderlič, Joško Godec, Robert Horvat, Janez Janša, Gvido Kres, Dušan Kumer, Tadej Slapnik in Melita Župevc (Državni zbor Republike Slovenije).

Za analizo sem se poslužila dveh metod in sicer: metoda analize primarnih virov, torej magnetogramov sej odbora, kjer sem bila poleg dnevnega reda še posebej pozorna na poslanska vprašanja in pobude, ter metoda intervjuja, ki sem ga izvedla s predsednikom OO gospodom Jožefom Jerovškom. Z analizo dela odbora želim ugotoviti, kakšna je njegova vloga pri političnem nadzoru nad obrambnim sektorjem ter SV. Omejila sem se na časovno obdobje od 1. nujne seje odbora, 17. novembra 2008, ko je potekala predstavitev dr. Ljubice Jelušič, kandidatke za ministrico za obrambo, pa do 14 redne seje, ki je potekala 24. junija 2010.

Najbolj neposreden način seznanjanja poslancev z aktualnimi temami na področju obrambe in SV je vsakomesečna redna seja OO, prav tako pa je odbor s strani MORS obveščen tudi preko poročil, raznih dopisov ali v primerih izrednih dogodkov tudi preko osebne ali telefonskega stika (Jerovšek 2010). OO je v tekočem mandatnem obdobju do danes sklical 30 sej (15 rednih in 15 nujnih), v okviru katerih se je podrobneje ukvarjal z naslednjimi temami:

- predstavitev kandidatke za ministrico za obrambo;
- obravnavanje predlogov proračunov in rebalansov proračuna;
- obravnavanje programov, resolucij, strategij in deklaracij (Predlog resolucije o Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015 in Predlog resolucije o strategiji nacionalne varnosti RS, Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, predlog Deklaracije o usmeritvah za delovanje republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju januar 2010 - junij 2011);
- pregled poročil (poročilo o uresničevanju temeljnih razvojnih programov Slovenske vojske v letih 2008-2015 v letu 2008, obravnava Poročila računskega sodišča Republike Slovenije v zadevi Patria, itd.);

- obravnavanje sklepov vlade (sklep Vlade Republike Slovenije glede Postopka obravnave predlogov za sodelovanje v mednarodnih operacijah in misijah, sklep Vlade Republike Slovenije za sodelovanje Slovenske vojske v 13. in 14. rotaciji Natovih odzivnih sil (Nato Response Force - NRF 13 in NRF 14), sklep o nameri o prevzemu odgovornosti Republike Slovenije za vodenje Operativne skupine za mentorstvo in povezavo (OMLT) v okviru sil ISAF v Afganistanu z obrazložitvijo, sklep o pomoči pri opremljanju Kosovskih varnostnih sil, načrt in predlogi civilno-razvojnega delovanja Slovenije v Afganistanu, sklep za sodelovanje Slovenske vojske v silah KFOR na Kosovu in v Natovih strukturah na Zahodnem Balkanu z obrazložitvijo, sklep o prevzemu odgovornosti Republike Slovenije za vodenje OMLT v Afganistanu z obrazložitvijo);
- postavljanje poslanskih vprašanj in pobud.

OO se je na sejah seznanjal tudi z drugimi dejavnostmi in projekti na obrambnem področju in predvsem spremljal sodelovanje SV v posameznih operacijah in misijah (NTM-I, EUFOR Tchad/RCA, ISAF, KFOR, EUFOR BiH, EU NAVFOR ATALANTA), v večjem obsegu pa je člani odbora zanimalo predvsem varnostno stanje in napredek na misiji v Afganistanu. Veliko pozornosti je bilo namenjene kraji orožja Polhova jama pri Pivki, zadevi Patria ter drugih nakupih oborožitve in opreme za SV, o letalu Falcon, stanju in razmerah na MORS, izrednem dogodku (samomor slovenske vojakinje na Kosovu) ter drugih aktualnih temah na področju obrambe.

Člani OO so z namenom, da bi se neposredno seznanili z razmerami na posameznem področju ali območju, obiskali tudi posamezna poveljstva in enote SV ter pripadnike SV, med katerimi velja omeniti predvsem obisk odbora v vojaški bazi v Prištini in Peči na Kosovu, izpeljana 6. nujna seja odbora v vojašnici Ivana Cankarja in obisk Poveljstva sil SV. Prav tako so člani odbora obiskali vojaško letališče Cerklje ob Krki in si ogledali taktične vaje z bojnim streljanjem na Počku. Obiski so izjemno pomembni zaradi pridobivanja novih informacij na odboru in tudi informiranja celotnega parlamenta. Prav tako se s tem načinom seznanjanja z delom SV vrši tudi nadzor nad delom vojakov na misijah in hkrati krepi moralna podpora vojaštvu. Pomembna pa je tudi izmenjava izkušen s parlamentarci drugih držav ter domači obiski na terenu, saj poslanci niso eksperti in se na ta način sproti izpopolnjujejo (Jerovšek 2010).

V tem mandatu je OO do sedaj največ sodeloval z MORS, Generalštabom SV, Urdom predsednika RS, Kabinetom predsednika Vlade in Zvezo slovenskih častnikov. Predstavniki omenjenih institucij pa so bili tudi redno vabljeni na seje odbora. Sodelovanje med izvršilno oblastjo in OO je sodeč po rednem sodelovanju ministrice za obrambo in drugih predstavnikov vlade in MORS, dobro. To potrjuje tudi predsednik odbora, ki pravi, da ministrica dr. Ljubica Jelusič zelo vestno in kvalitetno sodeluje na sejah odbora. Predvsem je dobra govornica in izčrpno odgovarja na vprašanja, ki jih postavljajo poslanci. Ponavadi se ministrica odgovorom ne izogiba. Odbor je v večini zadovoljen s sodelovanjem izvršilne veje, vendar pa predsednik odbora pravi, da bo razkorak vselej več, parlamentarci ne bodo nikoli povsem zadovoljni s kvaliteto obveščeni, tudi ko se bo vladi morda zdelo, da je dovolj izčrpna. Gre za stalni proces dograjevanja, preko katerega je izvršilna oblast pod stalnim nadzorom (Jerovšek 2010).

Številčnost sej, analiza poslanskih vprašanj in pobud (glej Prilogo B) ter dnevni red sej (glej Prilogo A) razkrivata, da je delo odbora v tem mandatu aktivno. Poleg redne seje poteka še vsaj ena nujna seja, obravnavana vprašanja pa so raznolika, široka ter se navezujejo na več različnih področij, med katerimi pa prevladujejo: afera Patria, prodaja vladnega letala Falcon, delovanje pripadnikov SV na misijah v tujini, varnostno stanje v Afganistanu, delovna mesta, kadri ter odnosi na MORS in v SV, vlom v skladišče pri Pivki ter podobne aktualne teme. Pri tem se od ministrice zahteva podrobne odgovore in pojasnila o stališčih vlade. Najbolj pogosta tema vprašanj in pobud so vsekakor vojaške nabave, ki so bile tudi v medijih najbolj odmevne. Prepričanje predsednika odbora je, da se aktualne teme čim prej uvrsti na dnevni red seje, debate pa se nikoli ne prekinja. Pogosto se uporablja tudi mehanizem za javnost zaprte seje ali le za posamezne točke dnevnega reda, s katerimi odbor pridobi tudi informacije, ki so zaradi potreb nacionalne varnosti javnosti zakrite. Odbor se pogosto odloči in uvrsti na dnevni red le eno točko ter se s tem posveti temeljiti obravnavi aktualne teme. Predsednik odbora pravi, da je v primeru obravnave resolucije ali systemskega zakona zelo koristno, da se delo posveti le eni temi, vendar pa je malokdaj možnost za takšno fleksibilnost predvsem zaradi zasedenosti prostorov v DZ in časovne stiske poslancev (Jerovšek 2010).

OO je zaradi svoje pozicije tudi v funkciji državotvornosti, zato je kljub nadzoru nad obrambo pogosto tudi v vlogi zaščitnika obrambnega resorja, v tem mandatu še posebej na področju varčevalnih ukrepov. V primerjavi s prejšnjimi mandati predsednik odbora meni, da ni posebnih razlik predvsem zato, ker vedno ena stran v opoziciji, tej pa je dovoljeno, da je

nekoliko ostrejša. V tem mandatu pa obstaja tudi specifika, saj ena vladna stranka znotraj odbora deluje v opoziciji, kar prinaša nove situacije in politične odzive (prav tam).

V Poslovniku DZ so pristojnosti in navodila za delo OO korektno zapisane, dejstvo pa je, da v praksi nadzor nad vojsko ne bo nikoli optimalen. Poslancem primanjkuje strokovne podpore, ki bi v globino poznal logiko in delovanje vojaških struktur. Vsak poslanec DZ je član vsaj treh odborov in komisij, kar pogosto privede do časovne stiske, ki ne dopušča študiranja znanstvene in strokovne literature ali spremljanja primerjalnih sistemov v tujini (Jerovšek 2010).

8 Sklep

Po analizi pravne podlage ter trenutne prakse delovanja slovenskega nacionalnovarnostnega sistema lahko predstavim sledeče sklepe, do katerih je kot rdeča nit diplomskega dela pripeljala tudi sledeča hipoteza: **Politično nadzorstvo nad OS v Sloveniji predstavlja kompleksen sistem, katerega uspešnost je odvisna od jasne delitve pristojnosti in komunikacije med ključnimi akterji oz. nosilci nadzora, predvsem zakonodajne in izvršilno-upravne veje oblasti.**

V RS obstaja dinamičen in kompleksen sistem nadzora na OS, ki ima v prvi vrsti pravno podlago že v temeljnem aktu države, ki ga imenujemo Ustava RS. Ker ta opredeljuje področje obrambe ter pristojnosti državnih organov le na splošno, so tu tudi Zakon o obrambi in Resolucija o strategiji nacionalne varnosti, ki podrobneje določata vodenje in nadzor obrambe države oz. sistema nacionalne varnosti. Ta dva pravna akta določata, da so skladno s parlamentarno organizacijo državne oblasti za nadzor, upravljanje in vodenje ključni organi zakonodajne in izvršilne veje oblasti.

V osrednjem delu mojega diplomskega dela sem zato predstavila delovanje treh ravni političnega nadzora, in sicer institucionalne, izvršilne in upravne ravni. Po končanem pregledu lahko zaključim, da ima Slovenija zakonodajno urejene pristojnosti ključnih akterjev nadzora nad OS, ki so primerne za sodobno in demokratično ureditev. Prav tako kot ostale sodobne družbe, se tudi Slovenija s trenutno ureditvijo nacionalnovarnostnega sistema trudi spoštovati demokratične vrednote, človekove pravice in svoboščine. Zaradi naraščanja sodelovanja SV v MOM je politični nadzor nad vojsko postal še pomembnejši, zato je tudi v bodoče pomembno, da se Slovenija drži evropske prakse in standardov.

V nadaljevanju ugotavljam, da vendarle mnoga področja pristojnosti zakonodajne in izvršilno-upravne veje niso dovolj jasno razmejene, prav tako pa je tudi slabo zakonsko določen položaj predsednika republike kot vrhovnega poveljnika SV. Poleg pomanjkljivosti zakonodajne ureditve pa se mnogi avtorji pogosto osredotočajo tudi na politično prakso, kjer se ne glede na pravne okvire lahko pokaže medsebojno nezaupanje, neučinkovitost dela, slab dialog med vejami oblasti in slabo sodelovanje.

Ker me delo v praksi tudi dejansko zanima, je pravni podlagi dela sledila tudi analiza praktičnega dela političnih strank in OO v tekočem mandatnem obdobju. Moje ugotovitve so, da je vloga in moč političnih strank pri nadzoru zelo velika, saj lahko svoj politični program uresničujejo preko državnega mehanizma in sicer z možnostjo izvolitve njihovih članov v DZ.

Na moje zanimanje kako učinkovito v tem mandatu delujejo poslanske skupine na OO in kako deluje OO kot matično delovno telo za področje obrambe lahko povzamem, da stranke koalicije in opozicije niso pretirano razdvojene. Kljub nabiranju političnih točk na nekaterih področjih, se obrambi in varnosti države ter delovanju SV vestno posvečajo z obravnavo aktualnih tem in postavljanjem vprašanj in pobud na sejah odbora. Prav tako je OO zadovoljen tudi s sodelovanjem vlade, ministrice za obrambo in ostalih pristojnih organov, vsekakor pa od njih vedno zahteva izčrpne odgovore, poročila, informacije in vsakovrstna pojasnila.

Na koncu lahko **potrdim zastavljeno hipotezo**. Skozi vsebino mojega diplomskega dela sem namreč dokazala, da je nadzor nad OS v Sloveniji temelji na kompleksnem sistemu, ki potrebuje nenehno sodelovanje, usklajevanje in medsebojni nadzor. Jasne delitve pristojnosti so pogoj za uspešno delo, skozi pregled dejanskega dela pa sem ugotovila, da pri nadzoru nad OS brez učinkovite komunikacije, sodelovanja, pomoči in korektnega odnosa tudi v praksi, ne gre.

9 Literatura

1. Adler, Mortimer Jerome, ur. 1975. *Encyclopedia Britannica*. Chichago: W. Benton.
2. Anžič, Andrej. 1995. *Vloga parlamentarnega nadzorstva nad varnostnimi službami v sodobnih državah*. Doktorska disertacija. Ljubljana: FDV.
3. Bahčič, Peter. 2008. Odbor za obrambo. V *Poročilo o delu Državnega zbora v obdobju 2004-2008*, ur. Tatjana Krašovec in Igor Zobavnik, 93-95. Ljubljana: Knjižna zbirka Državnega zbora Republike Slovenije.
4. Born, Hans. 2006. *Parlamentarni nadzor nad varnostnim sektorjem: načela, mehanizmi in praksa*. Ljubljana: Geneva Centre for Democratic Control of the Armed Forces in Inter-Parliamentary Union.
5. Callaghan, Jean M. in Franz Kernic. 2003. Armed forces and society. V *Armed forces and international security: global trends and issues*, ur. Jean M. Callaghan in Franz Kernic, 37-39. Munster: Lit Verg.
6. Clawsewitz, Carl. 2004. *O vojni*. Ljubljana: Studia humanitatis.
7. Demokratična stranka upokojencev Slovenije. 2010. *Program DeSUS*. Dostopno prek: <http://www.desus.si/?nav=90&blog=6&m=1> (20. avgust 2010).
8. Državni zbor Republike Slovenije. 2010. *Delovna telesa*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=90> (5. avgust 2010).
9. Državni zbor Republike Slovenije. Odbor za obrambo. 2009a. *1.seja Odbora za obrambo, 22. januar*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=20&unid=MDT|42AA88FF5B7D8B95C1257547002E1F54&showdoc=1> (10. november 2009).
10. ---2009b. *2. seja Odbora za obrambo, 18. februar*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=20&unid=MDT|83D9123D9CE52BD1C1257563002B3EEB&showdoc=1> (10. november 2009).
11. ---2009c. *3. seja Odbora za obrambo, 15. april*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=20&unid=MDT|32F22177A3D5A4D4C125759E0031E919&showdoc=1> (10. november 2009).
12. ---2009č. *4. seja Odbora za obrambo, 27. maj*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=20&unid=MDT|93CED4CDD56CF18EC12575C400471575&showdoc=1> (10. november 2009).

13. ---2009d. 5. *seja Odbora za obrambo, 1. julij*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=20&unid=MDT|BB30296EDBED5610C12575E7003B8294&showdoc=1> (10. november 2009).
14. ---2009e. 6. *Seja Odbora za obrambo, 11. december*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=10&unid=MDT|D9DB7A225F1D73C1C125768C00454F93&showdoc=1> (13. december 2009).
15. ---2010a. 7. *seja Odbora za obrambo, 9. februar*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=10&unid=MDT|6011B08B40C53697C12576CD0035235C&showdoc=1> (15. avgust 2010).
16. ---2010b. 9. *seja Odbora za obrambo, 10. marec*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=10&unid=MDT|553A72DB7FECCA12C12576E40035A218&showdoc=1> (15. avgust 2010).
17. ---2010c. 12. *seja Odbora za obrambo, 14. april*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=0&unid=MDT|A816EB581F0CEC41C125770700330CE9&showdoc=1> (15. avgust 2010).
18. ---2010č. 13. *Seja Odbora za obrambo, 27. maj*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=0&unid=MDT|F4ADA2A58D4BD884C1257735002E4D59&showdoc=1> (15. avgust 2010).
19. ---2010d. 14 *seja Odbora za obrambo, 24. junij*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&committee=7&o=0&unid=MDT|09FC4D386918659FC12577500031D877&showdoc=1> (15. avgust 2010).
20. Fink-Hafner, Danica. 2001. *Politične stranke*. Ljubljana: FDV.
21. Gažević, Nikola, ur. 1973. *Vojna enciklopedija*. Drugo izdanje – zvezek št. 6. Beograd: VIZ.
22. Grad, Franc, Igor Kaučič, Ciril Ribičič in Ivan Kristan. 1996. *Državna ureditev Slovenije*. 2. spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
23. Grad, Franc, Igor Kaučič, Ciril Ribičič in Ivan Kristan. 1999. *Državna ureditev Slovenije*. 3. spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
24. Grad, Franc. 2000. *Parlament in vlada*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
25. Grizold, Anton. 1994. Civilni nadzor nad vojsvom v ZDA. *Teorija in praksa* 32(1-2): 127-125.

26. Grizold, Anton. 1999. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Visoka policijsko varnostna šola.
27. Jerovšek, Jožef. 2010. Intervju z avtorjem. Ljubljana, 31. avgust.
28. Kaučič, Igor in Franc Grad. 2000. *Ustavna ureditev Slovenije*. 2. spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
29. Kaučič, Igor in Franc Grad. 2008. *Ustavna ureditev Slovenije*. 5. spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: GV založba.
30. Kocjan-Barle, Marta, Drago Bajt, Maja Ogrizek, Marica Moškrič, Snežna Alič in Marijan Kočevar, ur. 2007. *Slovenski veliki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
31. Krašovec, Alenka. 2000. *Moč v političnih strankah*. Ljubljana: FDV.
32. Krašovec, Tatjana, Dušan Benko in Igor Zobavnik. 2007. *Državni zbor: 1992-2007*. Ljubljana: Knjižna zbirka Državnega zbora Republike Slovenije.
33. Liberalna demokracije Slovenije. 2010. *Program: Visoka stopnja varnosti v nestabilnem okolju*. Dostopno prek: http://www.lids.si/si/program/podrobneje_o_programu/varnostna_obrambna_politika (20. avgust 2010).
34. Lubi, Darko. 2010. *Sistem upravljanja in menedžmenta na področju nacionalne varnosti Republike Slovenije*. Študijsko gradivo pri predmetu Obrambni menedžment. Ljubljana: FDV.
35. Lukšič, Igor. 2006. *Politična kultura: političnost morale*. Ljubljana: FDV.
36. *Odlok o svetu za nacionalno varnost*. Ur. l. RS 111/2008. Dostopno prek: <http://www.uradnilist.si/1/content?id=89359&part=&highlight=odlok+o+svetu+za+nacionalno+varnost> (15. julij 2010).
37. Pagon, Milan. 2002. Civilni nadzor nad obrambnimi in varnostnimi organi države. V *Dnevi varstvoslovja*, ur. Milan Pagon, 143-144. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
38. *Poslovník Državnega zbora (PoDZ-1-UPB1)*. Ur. l. RS 92/2007. Dostopno prek: <http://www.uradnilist.si/1/content?id=82522&part=&highlight=poslovník+dr%C5%BEavnega+zbor> (15. julij 2010).
39. *Pravilnik o izvrševanju obveznosti do predsednika republike na obrambnem področju*. Ur. l. RS 28/2009. Dostopno prek: <http://www.uradnilist.si/1/content?id=91619&part=&highlight=pravilnik+o+izvr%C5%A1evanju+obvez>

- nosti+do+predsednika+republike+na+obrambnem+podro%C4%8Dju (5. avgust 2010).
40. Prebilič, Vladimir. 2007. *Civilno vojaški odnosi po vstopu v Nato in EU: praktični vidik civilnega nadzora nad OS z analizo razmerij med zakonodajno in izvršilno oblastjo ter evroatlantskimi povezavami (severnoatlantsko zavezništvo in EU)*. Raziskovalni projekt. Ljubljana: FDV in Obramboslovni raziskovalni center.
  41. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti*. (ReSNV-1). Ur. l. RS 27/2010. Dostopno prek: <http://www.uradnilist.si/1/content?id=97018&part=&highlight=resolucija+o+strategiji+nacionalne+varnosti> (15. julij 2010).
  42. Rutar, Boris. 1999. Vloga vojske v bodoče ali civilno-vojaška razmerja v 21. stoletju. *Bilten Slovenske vojske* 1(1): 105-113.
  43. Slovenska demokratska stranka. 2010. *Program*. Dostopno prek: <http://www.sds.si/menu/5> (20. avgust 2010).
  44. Slovenska ljudska stranka. 2010. *Program Slovenske ljudske stranke in resolucije sprejete na kongresu 17. 11. 2007*. Dostopno prek: <http://www.sls.si/bin?bin.svc=obj&bin.id=05D8C507-CC8A-047D-C284-297715B24AD3> (20. avgust 2010).
  45. Slovenska nacionalna stranka. 2010. *Aktualizirana programska izhodišča Slovenska nacionalne stranke pred volitvami v DZ RS 2008*. Dostopno prek: <http://www.sns.si/PortalGenerator/document.aspx?ID=527&Action=2&UserID=0&SessionID=883329&NavigationID=559> (20. avgust 2010).
  46. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 2002. Ljubljana: DZS.
  47. Socialni demokrati. 2010. *Program: Slovenija v vrhu sveta*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/predstavitev/preberi/7/program/> (20. avgust 2010).
  48. Šmidovnik, Janez. 1985. *Teoretične osnove upravljanja*. Ljubljana: Višja upravna šola Edvarda Kardelja, DDU Univerzum.
  49. Türk, Danilo. 2007. *Temelji mednarodnega prava*. Ljubljana: GV Založba.
  50. *Ustava Republike Slovenije* (URS). Ur. l. RS 331/1991. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/?id=150&docid=28&showdoc=1> (15. julij 2010).
  51. Vuk, Pavel. 2001. *Parlamentarna delovna telesa s poudarkom na Odboru za obrambo Državnega zbora*. Magistrsko delo. Ljubljana: FDV.
  52. Zajc, Drago. 2004. *Razvoj parlamentarizma*. Ljubljana: FDV.

53. *Zakon o obrambi* (ZObr-UPB1). Ur. l. RS 103/2004. Dostopno prek:
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2004103&stevilka=4405> (15. julij 2010).
54. ZARES – nova politika. 2010. *Program: Zares pripravljeni na izzive!* Dostopno prek:
<http://www.zares.si/wp-content/uploads/program-zares-zares-pripravljeni-na-izzive.pdf> (20. avgust 2010).
55. Žagar, Katarina. 2005. Parlamentarni nadzor nad oboroženimi silami v državah članicah Nato. V *Zbornik referatov*, 63-97. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije.

10 Priloge

Priloga A: Seznam sej Odbora za obrambo

1. nujna seja Odbora za obrambo: 17.11.2008

Dnevni red: predstavitev dr. Ljubice Jelušič, kandidatke za ministrico za obrambo.

2. nujna seja Odbora za obrambo: 15.12.2008

Dnevni red: informacija Vlade Republike Slovenije o sodelovanju Republike Slovenije v Natovi misiji "NATO Training Mission - Iraq" (NTM-I).

1. seja Odbora za obrambo: 22.1.2009

Dnevni red: vprašanja in pobude članov odbora, načrt vaj v obrambnem sistemu in sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 in 2010.

2. seja Odbora za obrambo: 18.2.2009

Dnevni red: vprašanja in pobude članov odbora, informacija o sodelovanju Slovenske vojske v Natovi misiji usposabljanja iraških varnostnih sil, informacija o zaključku sodelovanja Republike Slovenije v vojaški operaciji Evropske unije v Republiki Čad "EUFOR Tchad/RCA", informacija o sodelovanju Slovenske vojske v operativnih skupinah za mentorstvo in povezave v Regionalnem poveljstvu Zahod v Heratu v operaciji ISAF v Afganistanu, informacija o sodelovanju motoriziranega bataljona (-) s poveljniško-logističnimi in drugimi dodatnimi elementi v operaciji KFOR od marca 2009 do marca 2010, informacija o aktivnostih Mednarodne ustanove - fundacije za razminiranje in pomoč žrtvam min (ITF), razno.

3. seja Odbora za obrambo: 15.3.2009

Dnevni red: vprašanja in pobude članov odbora, poročilo o uresničevanju temeljnih razvojnih programov Slovenske vojske v letih 2008-2015 v letu 2008, informacija o prispevku Republike Slovenije v podporo volitvam v Afganistanu v letu 2009, informacija o odpravi neskladij glede zahtevanih izobrazbenih pogojev zaposlenih na obrambnem področju, informacija o preiskavi pripadnikov 10. kontingenta Slovenske vojske, ki so sodelovali v operaciji kriznega odzivanja ISAF v Afganistanu.

3. nujna seja Odbora za obrambo: 18. 3. 2009

Dnevni red: predlog rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2009 (Rb 2009) - EPA 223-V.

4. sejo Odbora za obrambo: 27. 5. 2009

Dnevni red: vprašanja in pobude članov odbora, sklep Vlade Republike Slovenije glede Postopka obravnave predlogov za sodelovanje v mednarodnih operacijah in misijah, sklep Vlade Republike Slovenije za sodelovanje Slovenske vojske v 13. in 14. rotaciji Natovih odzivnih sil (Nato Response Force - NRF 13 in NRF 14), informacija o ciklusu in ugotovitvah Natovega pregleda obrambe 2008/2009 za Republiko Slovenijo za Odbor za obrambo Državnega zbora, razno.

4. nujna seja Odbora za obrambo: 11. 6. 2009

Dnevni red: kraja orožja Polhova jama pri Pivki.

5. seja Odbora za obrambo: 1. 7. 2009

Dnevni red: vprašanja in pobude članov odbora, predlog resolucije o Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015 (ReNPVNDN) - EPA 417-V, namera o sodelovanju pripadnikov Slovenske vojske v pomorski vojaški operaciji EU v Somaliji "EU NAVFOR ATALANTA", razno.

5. nujna seja Odbora za obrambo: 1. 9. 2009

Dnevni red: obravnava Poročila računskega sodišča Republike Slovenije v zadevi Patria, razno.

6. nujna seja Odbora za obrambo: 18. 9. 2009 v Vojašnici Ivana Cankarja, v Poveljstvu sil Slovenske vojske

Dnevni red: informacija o zaključku sodelovanja pripadnikov Slovenske vojske v kontingentu, ki deluje v okviru EUFOR BiH, informacija o sodelovanju pripadnikov Slovenske vojske v okviru ISAF (Mednarodna varnostna podpora sila) v Afganistanu (odhod pripadnikov SV na misijo), seznanitev s pripravami finančnega načrta Ministrstva za obrambo za leti 2010 in 2011, razno.

7. nujna seja Odbora za obrambo: 30. 9. 2009, nadaljevanje 1.10.2009

Dnevni red: stanje in razmere na Ministrstvu za obrambo - Pismo namestnika načelnika Generalštaba Slovenske vojske brigadirja Branimirja Furlana ministrici za obrambo dr. Ljubici Jelušič, seznanitev s pripravami finančnega načrta Ministrstva za obrambo za leti 2010 in 2011, razno.

8. nujna seja Odbora za obrambo: 14. 10. 2009

Dnevni red: predlog proračuna Republike Slovenije za leto 2010, predlog proračuna Republike Slovenije za leto 2011, razno.

Skupna seja Odbora za zunanjo politiko (27. nujna seja) ter Odbora za obrambo (9. nujna seja): 27. 10. 2009

Dnevni red: napotitve in sodelovanje pripadnikov Slovenske vojske, policistov in civilnih strokovnjakov v mednarodnih operacijah in misijah.

Skupna seja Odbora za obrambo (1. nadaljevanje 4. nujne seje) ter Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb (1. nadaljevanje 3. nujne seje): 29. 10. 2009

Dnevni red: kraja orožja Polhova jama pri Pivki.

10. nujna seja Odbora za obrambo: 3. 11. 2009

Dnevni red: problematika vračanja pripadnikov Slovenske vojske iz mednarodnih misij in operacij - aktualni problemi pri vračanju 11. slovenskega kontingenta ISAF iz Afganistana.

11. nujna seja Odbora za obrambo: 26. 11. 2009

Dnevni red: informacija o stanju in razmerah v 20. kontingentu SV v mednarodni operaciji na Kosovu po izrednem dogodku v torek, 24.11.2009 v vojaški bazi v Peći.

12. nujna seja Odbora za obrambo: 9. 12. 2009. (vojaška baza v Prištini), 10. 12. 2009 (vojaška baza v Peći) na Kosovu.

Dnevni red: predstavitev SVNKON na lokaciji v Prištini in razmere na Kosovem, razgovor s P SVNKON, NOC pripadniki SV v bazi F.C, razgovor s poveljnikom MNTF-W, P SVNKON, P TF Sokol, vodja NOC.

6. seja Odbora za obrambo: 11. 12. 2009, nadaljevanje 17.12.2009, nadaljevanje 9.2.2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, povzetek ključnih ugotovitev strateškega pregleda obrambnega resorja 2009, strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, sklep o nameri o prevzemu odgovornosti Republike Slovenije za vodenje Operativne skupine za mentorstvo in povezavo (OMLT) v okviru sil ISAF v Afganistanu z obrazložitvijo, sklep o pomoči pri opremljanju Kosovskih varnostnih sil, načrt in predlogi civilno-razvojnega delovanja Slovenije v Afganistanu, razno.

7. seja Odbora za obrambo: 9. 2. 2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, informacija o problematiki vračanja pripadnikov Slovenske vojske iz mednarodnih misij in operacij, sodelovanje pripadnikov Slovenske vojske v mednarodnih misijah: sklep za sodelovanje Slovenske vojske v silah KFOR na Kosovu in v Natovih strukturah na Zahodnem Balkanu z obrazložitvijo, sklep o prevzemu odgovornosti Republike Slovenije za vodenje Operativne skupine za

mentorstvo in povezavo (OMLT) v Afganistanu z obrazložitvijo, informacija Ministrstva za obrambo o izrednem dogodku z dne 24.11.2009, razno.

13. nujna seja Odbora za obrambo: 9. 2. 2010

Dnevni red: poročanje ministrice za obrambo dr. Ljubice Jelušič o odstopih in razhajanjih na Ministrstvu za obrambo in Slovenski vojski, sodelovanje Slovenske vojske v operaciji ISAF v Afganistanu.

8. seja Odbora za obrambo: 12. 2. 2010. Seja je bila odpovedana.

Dnevni red: predlog Deklaracije o usmeritvah za delovanje republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju januar 2010 - junij 2011, razno.

14. nujna seja Odbora za obrambo: 12. 2. 2010. Seja je bila odpovedana.

Dnevni red: sodelovanje Slovenske vojske v operaciji ISAF v Afganistanu.

9. seja Odbora za obrambo: 10. 3. 2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, predlog resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, (ReSNV - 1) EPA 857-V, informacija o nakupih oborožitve in opreme za Slovensko vojsko: a) nakupi 12 lahkih kolesnih oklepnih vozil, b) drugi nakupi, izhodišča Vlade Republike Slovenije za nadaljnje ravnanje v zvezi z nakupom srednjih kolesnih oklepnih vozil 8x8.

10. seja Odbora za obrambo: 18. 3. 2010. Seja je bila odpovedana.

Dnevni red: obravnava vprašanj, ki jih odpira peticija "Ukinimo vojsko", informacija o nakupih oborožitve in opreme za Slovensko vojsko: a) nakupi 12 lahkih kolesnih oklepnih vozil, b) drugi nakupi, izhodišča Vlade Republike Slovenije za nadaljnje ravnanje v zvezi z nakupom srednjih kolesnih oklepnih vozil 8x8, informacija Ministrstva za obrambo o izrednem dogodku z dne 24.11. 2009, razno.

15. nujna seja Odbora za obrambo: 9. 4. 2010

Dnevni red: prisluškovanje v MORS in uhajanje strogo zaupnih podatkov pridobljenih s strani Policije v javnost.

11. seja Odbora za obrambo: 13. 4. 2010

Dnevni red: obravnava vprašanj, ki jih odpira peticija "Ukinimo vojsko".

12. seja Odbora za obrambo: 14. 4. 2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, informacija o nakupih oborožitve in opreme za Slovensko vojsko: a) nakupi 12 lahkih kolesnih oklepnih vozil, b) drugi nakupi, poročilo o uresničevanju temeljnih razvojnih programov Slovenske vojske v letih 2008 do 2015 v letu 2009, izhodišča Vlade Republike Slovenije za nadaljnje ravnanje v

zvezi z nakupom srednjih kolesnih oklepnih vozil 8x8, informacija Ministrstva za obrambo o izrednem dogodku z dne 24.11. 2009.

13. seja Odbora za obrambo: 27. 5. 2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, poročilo o varnostno-politični situaciji v Afganistanu.

14. seja Odbora za obrambo: 24. 6. 2010

Dnevni red: vprašanja in pobude članov Odbora za obrambo, domnevne kršitve pravic pripadnikov Slovenske vojske (dopisi sindikata), predlog rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2010 (Rb2010), EPA 1110 - V.

Priloga B: Pregled poslanskih vprašanj in pobud OO

1. seja, 22. 1. 2009

Anton Anderlič je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Kakšna je trenutna situacija oklepnikov 8x8 v Sloveniji? So ta vozila še vedno v fazi testiranja, ali že potekajo postopki prevzemanja?**

Ministrica za obrambo Ljubica Jelušič je podala odgovor, da je trenutno v Sloveniji 11 osnovnih vozil in eno poveljniško vozilo, ki gredo čez različne postopke prevzemanja. V tovarni v Šoštanju je v izdelavi 33. ali 34. kos, vendar pa SV ni prevzela še nobenega vozila in še niso v njeni lasti. Kakovostni prevzem pa poteka v skladu s predvidenimi postopki in skladno s pogodbo.

- **Kakšne so možnosti, potrebe in ambicije RS in Slovenske vojske v zvezi s sodelovanjem Slovenije v mirovnih operacijah? Na kakšni osnovi se bo povečevalo število slovenskih vojakov v Afganistanu?**

Zdajšnja ministrica ne more odgovarjati v imenu tistih, ki so pred sedanjo Vlado sprejeli odločitev za to, da bo Slovenija sodelovala v operacijah ISAF. V Afganistanu se povečuje prisotnost vseh držav, Slovenija pa sodeluje manj obsežno (kvantitativno) v primerjavi z ostalimi članicami Nata. Trenutno sodelujemo s 66 pripadniki SV. Število slovenskih vojakov v Afganistanu se lahko poveča v primeru potrebe po kolektivni obrambi, kjer se aktivirajo NRF (Nato Response Force) po 5. členu Washingtonske pogodbe.

Jožef Jerovšek je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Kakšen je status vojaških pilotov v SV in kakšen interes ima SV po takem kadru? Ali je trenutno stanje vojaških pilotov v strukturi SV zadovoljivo?**

Ministrica odgovarja, da bo potrebno delovna mesta pilotov v prihodnosti nekoliko natančneje ovrednotiti. Piloti zapuščajo vojaško službo zaradi plač, obstaja pa tudi dejstvo, da nimajo možnosti za osebni, karierni in profesionalni razvoj. Zaradi finančnih sredstev, ki so trenutno namenjeni obrambi, bo vojaškim pilotom težko zagotoviti veliko upanj.

Načelnik tu še dodaja, da so ponovno vzpostavili brigado zračne obrambe in letalstva in na ta način združili vse strokovne potencialne, ki so bili do tedaj razpršeni. So edini, ki lahko pilote za helikopter v Sloveniji resnično šolajo. Plače pilotov so na novo urejene v okviru zakona in primerljive s polkovnikom v pehoti.

Robert Horvat je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Ali bo ministrstvo za obrambo predlagalo spremembo zakonov, ki so potrebni za pridobitev ključne vloge poslancev pri napotitvi slovenskih vojakov in policistov na mirovne misije?**

Ministrica za obrambo pravi, da je najprej potrebno ločiti med vojaškimi in civilnimi misijami, za katere sta pristojna različna zakona: Zakon o obrambi in Zakon o civilnih napotitvah, in za katere ima na eni strani odgovornost Ministrstvo za obrambo in na drugi strani Ministrstvo za notranje zadeve ali druga ministrstva.

V Vladi potekajo dogovori, kako bi bilo mogoče postopkovno povečati razpravljalno vlogo parlamenta. Poudarek je na vzpostavljanju dobre prakse in ne spreminjanju zakonodaje, vendar pa tu nastane problem, ali je potrebno obveščati o vseh misijah, ali samo o vojaških misijah. Ne glede na vse te dileme, pa ministrica odgovarja, da poskušajo povečati razpravljalno vlogo za tisti del, ki zadeva odgovornost Ministrstva za obrambo in za katerega odgovarjajo pred Odborom za obrambo.

- **Kako je mogoče na eni strani zmanjševanje sredstev za vojsko, po drugi strani pa neizpolnjevanje zahtev in ciljev Zavezništva pri nakupu oklepnikov 8x8? Bodo oklepniki res preoboroženi in ali bi z upoštevanjem vseh napotil Zavezništva imela SV najmočnejši bataljon na svetu?**

Ministrica odgovarja, da Slovenija planiranega in sklenjenega v preteklosti, v zvezi z oklepniki 8x8, ne bo mogla v celoti doseči. Te cilje bo potrebno postaviti v daljšo prihodnost in pripraviti srednjeročni in dolgoročni program opremljanja ter razvoj Slovenske vojske.

NATO od držav članic pričakuje uresničevanje tistega, kar so planirale. Slovenija pa bo zaradi gospodarske in druge krize ter spremembe ciljev, morala to potrditi v državi ter tudi zagovarjati v Zavezništvu. Pogodba torej v tem trenutku še ne izpolnjuje vseh ciljev. Da bi bili s to opremo najmočnejša bataljonska skupina na svetu, ne more držati.

Melita Župevc je postavila dve vprašanji, in sicer:

- **Zakaj niste naklonjeni spremembi zakonodaje, ki bi Odboru za obrambo prinesla večjo vlogo?**

Ministrica odgovarja, da so v koalicijski sporazum zapisali povečanje razpravljalne vloge parlamenta. Trenutno ima odločanje o napotitvi vojakov na mirovne operacije Vlada, pri odločitvi pa ji pomagata tudi Odbor za obrambo in Odbor za zunanjo politiko. Ravno tu bi bilo potrebno utrditi razpravljalno vlogo zlasti Odbora za obrambo. Razprava v smeri, da bi Odbor za obrambo odločal o operacijah namesto Vlade, ni tekla.

- **Ali se izvaja revizija pogodbe v zvezi z oklepniki 8x8, ali je že opravljena, oziroma kakšno je trenutno stanje te pogodbe?**

Naloga Ministrstva za obrambo je trenutno spremljanje izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, torej postopki kakovostnega prevzema, zato je o aneksih k pogodbi še prezgodaj govoriti.

Cvetka Zalokar Oražem je postavila dve vprašanji, in sicer:

- **Ali se bo ugotavljala odgovornost glede neustrezne opremljenosti oklepnikov 8x8, glede na izpolnjevanje naših obveznosti do Zavezništva? Ali obstaja možnost za spremembo aneksa k pogodbi o nabavi oklepnikov, ali ti pogovori s Patrio že potekajo in kakšna so pričakovanja ministrice?**

Glede politične odgovornosti oziroma odgovornosti na sploh za to oborožitev, ministrica ne more soditi.

- **Ali ministrica razmišlja o varčevanju v javnem sektorju tudi na Ministrstvu za obrambo, v smislu zmanjšanja delovnih mest.**

Vlada pripravlja paket varčevalnih ukrepov za celoten javni sektor, kjer bo obravnavano tudi Ministrstvo za obrambo. Trenutno poteka strateški pregled obrambnega resorja, ki bo pokazal, katere službe so preobsežne in katerih ne bo mogoče obdržati na Ministrstvu za obrambo in jih bo potrebno preseliti drugam ali ukiniti. To pa zagotovo ne bo izvedljivo brez spremembe zakonodaje.

2. seja, 18. 2. 2009

Robert Horvat je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Glede na predhodno razpravo o trudu za povečanje vloge Odbora za obrambo v primerih napotitve vojakov na mirovne misije, poslanca zanima, zakaj Državni zbor in Odbor za obrambo nista bila ustrezno obveščena o napotitvi slovenskih vojakov v Afganistan.**

Ker je šlo za povečanje znotraj iste naloge in istega mandata je Vlada ocenila, da lahko s trenutno razpravo v Odboru za obrambo ustrezno obvesti poslance s sklepom in tako izpolni nalogo, ki jo ima po Zakonu o obrambi do tega odbora.

Zmago Jelinčič Plemeniti je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Ali ima Ministrstvo za obrambo podatke o tem, kako je bilo v Afganistanu ukradenih 10 tisoč kosov slovenskih jurišnih pušk in 2 milijona nabojev? Ali je NATO Sloveniji posredoval podatke o tem dogodku, kdo je bil v tej kraji vpleten, na kakšen način se je kraja izvedla in kdo je imel od tega dobiček? Ali bi bilo morda smiselno, da bi Slovenija neposredno donirala orožje tem silam in ne posredno, kjer potem pride do takih zapletov?**

Ministrstvo razpolaga z istimi podatki, kot jih ima Državni zbor in nima nobenih dodatnih podatkov s strani poveljstva zveze NATO. Ne morejo pa z gotovostjo trditi, ali je bilo med izgubljenim orožjem res tudi slovensko. Če bo ministrstvo dobilo odgovore, bo poročalo tudi doma. Politično vprašanje o tem, ali je smiselno donirati neposredno, se bo odprlo vselej, ko bo prišlo do prošnje o sodelovanju finančno v različnih ustanovah, ki financirajo nastajanje nacionalnih vojsk v državah, kjer potekajo krizne razmere, ali da tam ponudi orožje.

Jožef Jerovšek je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Ali je prejšnja ali sedanja vlada spremenila smernice povečevanja števila vojakov v operativnih enotah?**

Naloga ministra je, da v skladu z 42. členom Zakona o obrambi da svojemu načelniku navodila in usmeritve o tem, kako naj za prihodnje obdobje pripravlja svoje sile. Že v času prejšnjega mandata so bile podane usmeritve o pripravi dodatnih pripadnikov SV za udeležbo v tej nalogi, zdajšnji mandat pa je torej le izpolnil usmeritev, ki je obstajala že od prej.

- **Ali je Ministrica za obrambo deležna neformalnih pritiskov v zvezi z udeležbo SV v Afganistanu?**

Nekatere države jasno dajo vedeti, da so na misijah prisotne z večjim številom vojakov in opreme, posledično pa so tudi investicije in žrtve toliko večje. Na ta način posredno opominjajo na našo vlogo v mednarodnih operacijah. Ministrica pa ne mora reči, da se nanjo osebno na kakršen koli način izvajajo pritiski.

3. seja, 15. 4. 2009

Anton Anderlič je postavil naslednja vprašanja:

- **Ali je potekala interna preiskava v zvezi z oklepniki 8x8 in ali ste v tem primeru upoštevali zaključke preiskave iz prejšnjega mandata? Ali ta preiskava še poteka in kje so zaključki te preiskave?**

Januarja je ministrstvo odgovarjalo na stanje v letu 2008, v času prevzemanja mandata pa je bila izvedena preiskava na Inšpektoratu RS za obrambo. O rezultatih te preiskave bo mogoče poročati v zaprtem delu seje.

- **Kako poteka donacija orožja v Afganistanu glede na to, da je izgubljenega že ogromno tega orožja? Kje to orožje na koncu konča?**

Na podobno vprašanje je ministrstvo že odgovarjalo na prejšnji seji. običajno se donira tisto, kar je za prihodnje načrte SV neperspektivno, kar pa ne pomeni, da je neuporabno. Postopek doniranja poteka v skladu z mednarodnimi konvencijami o pehotnem orožju.

- **Kakšna je trenutna situacija strateškega pregleda obrambnega resorja?**

Končana je prva faza, ki zadeva analizo stanja. V načrtih je, da je 15. maj mejnik, ko bodo prišli do seznama ukrepov. Ugotovitve bodo vključene v Predlog resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025.

Robert Horvat je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Kako je potekal postopek vračanja slovenskih vojakov iz Afganistana, glede na to, da mediji zelo podcenjujoče poročajo o tem dogodku. So bili res prepuščeni sami sebi in kakšni so razlogi za to?**

Prevoznik (ZDA), ki bi moral opraviti transport naših vojakov v Slovenijo, je imel druge prioritete, zato prevoz ni bil možen takrat, ko so bili slovenski vojaki pripravljeni na odhod.

Prevoz bi bil mogoč šele mesec kasneje, zato se je ministrstvo odločilo, da vojake domov za približno 110.000 evrov pripelje Adria Airways.

- **Za kadetnico v Mariboru naj bi bila kupljena avdiovizualna oprema v višini več kot enega milijona evrov. Je to res in za kakšno opremo gre?**

Oprema je namenjena večnamenski dvorani, učilnicam in ostalim prostorom. Pogodba je bila sklenjena v višini okrog 1,5 milijona evrov na podlagi javnega razpisa, kjer je bilo 6 ponudnikov. Revizije na postopek ni bilo, zato je bila zadeva zaključena in dobavljena.

Jožef Jerovšek je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Slovenska stran naj bi sprožila debato o tem, da bi bil mogoč transport za potrebe slovenske misije na Kosovu čez ozemlje Republike Srbije. Ali lahko v doglednem času pride do napredka na tem področju?**

Obstajajo že dolgotrajnejša pogajanja med zvezo NATO in Srbijo, ki pa so zaradi specifične pozicije Srbije nekoliko zastala. Slovenija je že razmišljala, da ne bi čakala na skupen NATO-Srbija sporazum, ampak, da bi le tega v doglednem času poskušala s Srbijo skleniti sama. Do teh pogovorov bo v prihodnosti zagotovo še prišlo.

- **Zakaj je Vlada sprejela sklep glede postopka obravnave predlogov za sodelovanje v mednarodnih operacijah in misijah ter s tem ponovno preprečila učinkovito delovanje Odbora? Tu gre ponovno v smeri zmanjševanja razpravljalne vloge Odbora za obrambo in celotnega Državnega zbora.**

Ministrica je to vprašanje razumela bolj kot komentar, s katerim lahko seznanimo vlado, razpravo o tem pa predlaga za naslednjo sejo, ko bo ta točka uvrščena na dnevni red.

Gvido Kres je postavil naslednje vprašanje:

- **Ali je bila varnost slovenskih vojakov zaradi civilnega prevoza ogrožena? Ali bi bili civilni prevozi vojakov lahko dober posel za naše gospodarstvo, glede na to, da je verjetno potrebno plačati vsak tak prevoz, tudi ameriški? Bi se lahko tega večkrat posluževali?**

Odgovor poda načelnik Albin Gutman. Varnost v tem primeru ni bila ogrožena, plačila pa se zelo razlikujejo. Za komercialni prevoz so potrebna ustrezna dovoljenja, so pa tudi dražja. Najmanj dvakrat ceneje je, če organiziramo transport SV z vojsko neke druge države, kot pa s komercialnim prevozom.

4. seja, 27. 5. 2009

Jožef Jerovšek je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **SV nujno potrebuje transportno letalo. Glede na informacije iz današnjih časopisov je predsednika odbora zanimalo, ali resno obstaja ponudba o zamenjavi Falcona in Pilatusov za transportno letalo Herkules. Ali so tu v ozadju isti lobiji, kot pri nakupu Falcona?**

Ministrica ne zna odgovoriti ali gre za iste lobiste, ker ne ve, kateri so bili v času nabave Falcona. Časopis Dnevnik se sklicuje na uradno ponudbo, ki naj bi prišla na slovensko Obrambno ministrstvo iz Amerike. Ministrica poudari, da uradne ponudbe ni bilo, ampak le pismo ene od slovenskih podjetij. Ali gre za ponudbo novega ali starega letala, ni mogoče govoriti. Te ponudbe pa se ločijo od uradnega procesa, ki ga opravlja Vlada in je povezana z razpisom. Vlada se je odločala izmed devetih možnosti in najbolj rentabilna je oddaja letala v najem. Pričakuje se, da bo podjetje, ki je izkazalo interes tudi oddalo svojo ponudbo. Na tem uradnem razpisu so vrata odprta vsem.

- **Kako je s strateškim pregledom obrambnega sistema glede na to, da bi moral biti v tem času že končan?**

Usklajevanja na ministrstvu so potekala zelo dolgo, zato ta rok ni bil dosežen. V tem trenutku še potekajo usklajevanja in izbiranje prioritet, ki jih je nujno izvesti. Zaradi ekonomske situacije bo treba nekatere cilje pustiti ob strani. Strateški pregled bo končan v prihodnjih dneh. Ugotovitve bodo predstavljene Vladi, obveščen pa bo tudi Odbor za obrambo.

Zmago Jelinčič Plemeniti je dodal podvprašanje k predsednikovemu, v zvezi s prodajo letal:

- **Ali bodo Američani ponudili nov ali rabljen avion in ali bi bilo smiselno doma hraniti Pilatusa za muzejsko uporabo? Predlaga tudi nabavo na primer ruskih reakcijskih lovcev in s tem tudi poravnavo klirinškega dolga.**

O tem je še težko govoriti, saj so to še nepredvideni nadaljnji koraki. Dobro pa je opozorilo o tem, da ne bomo ponovno kupovali "staro robo".

Robert Horvat je postavil tri vprašanja:

- **Kakšne so bile rotacije in zamenjave na ključnih položajih na Ministrstvu za obrambo?**

Večina rotacij je bila javno najavljenih, predstavljene pa so bile tudi na tiskovni konferenci. Direktor direktorata za obrambno politiko odhaja za vojaškega svetovalca v OVSE na Dunaj, itd.

- **Glede na rebalans rebalansa poslanca zanima, koliko sredstev se je prerazporedilo in ali se s temi sredstvi še vedno dosega iste cilje, ali so se te cilji znižali?**

Obrambni proračun se zelo zmanjšuje, kar je povezano z investicijami in materialnimi stroški. Ministrstvo si želi več kandidatov za vojaško službo, vendar samo poklicne vojake, za vse ostale pa bo zaposlovanje zamrznjeno. Potreben bo dodaten denar za plače teh vojakov, vendar mora o tem odločiti Vlada. Stroškov operacij do sedaj niso spreminjali, investicije pa bo potrebno omejiti.

- **Kako je s prevzemi oklepnikov 8x8? ali je podana kakšna odločitev in ali je pogodba realizirana tako, kot je bila zasnovana?**

Potekajo natančni prevzemi vseh 13 vozil. Pogodba še ni realizirana in tudi dejanskih prevzemov vozil še ni bilo. Pomanjkljivosti, ki so bile prepoznane v decembru, pa so dokaj dobro odpravljene.

Anton Anderlič je postavil eno vprašanje in dve pobudi:

- **Kakšna je trenutna situacija v Afganistanu, predvsem tam, kjer službo opravljajo naši vojaki?**

Ministrstvo si ne dela utvar glede zapletenosti varnostne situacije. Naši vojaki so v nevarnosti ves čas, v prihodnosti pa se bodo okoliščine lahko še zaostrole zaradi predsedniških volitev. Take razmere se poglobljajo tudi zaradi vse številčnejšega napadanja na civiliste. Višja stopnja varnosti je našim vojakom zagotovljena z dobro usposobljenostjo in kvalitetno opremo.

- **Pobuda, da ministrstvo na zaprti seji predstavi podatke o dosedanjem gospodarjenju v zvezi s Falconom.**
- **Pobuda, da se na zaprti seji predstavi resnica dogajanja v zvezi z oklepniki 8x8. Za DZ je podcenjujoče, da se mora o tem informirati le iz medijev.**

Cvetka Zalokar Oražem je podala pobudo glede oklepnikov 8x8:

- **Po mnenju poslanke gre pri tej zadevi za zavlačevanje, zato bi bilo potrebno postaviti roke, da se poslanci skupaj z ministrico, raznimi komisijami in pravniki sestanejo na zaprti seji in proučijo to zadevo ter dobijo potrebne informacije.**

Ministrica se strinja, da bi to temo podrobneje obravnavali na zaprti seji, kot sta predlagala poslanka Zalokar Oražem in poslanec Anderlič. Prav tako se strinja z obravnavo na zaprti seji v zvezi s Falconom.

5. seja, 1. 7. 2009

Jožef Jerovšek je postavil tri vprašanja in eno pobudo:

- **Ali so kakšne posebne novosti v zvezi z vlomom v začasno skladišče z neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi v Pivki, ki so primerni za razpravo tudi na odprtem delu seje?**

V pisni obliki je ministrstvo že sporočilo ukrepe, ki jih je do sedaj izpeljalo. Za tovrstna skladišča je po novem določeno, da jih varuje še Slovenska vojska. Ministrstvo razmišlja, kako urediti shranjevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev iz prve svetovne vojne na severnem Primorskem, kjer gre predvsem za plinske bombe in so preveč nevarne, da bi jih skladiščili v vojašnicah. Postopek preiskave v zvezi s krajo poteka naprej. Slovenska policija je zelo angažirana. V kratkem času bi morali ministrstvo obvestiti o svojih ugotovitvah.

- **Ali imate na Ministrstvu za obrambo in Vladi podatke o tem, kdo je hotel škodovati interesom in ugledu Slovenije pri vključevanju v OECD?**

Ministrica to težko presoja, saj gre za dokumente, ki zadevajo področje pravosodja in drugih preiskovalnih organov.

- **Zakaj je bilo letalo Falcon eno leto v karanteni v ZDA? Zakaj se je ponovno določilo, da bomo letalo dali v zakup in ne ponudili v uporabo civilni družbi? Je kaj resnice v predpostavkah, da letalo ob nakupu ni bilo novo? Ali zato ni interesa, da pride pod drobnogled slovenske družbe in tako ostane čim dlje od matične luke?**

Pogodba za najem se je iztekla v decembru 2008 in od takrat naprej so v Vladi poskušali sprejeti vrsto ukrepov s katerimi bi ugotovili stanje letala in določili nadaljnje ukrepanje. Obstajalo je veliko možnosti, ki pa so se izkazale kot neuporabne zaradi trenutne letalske krize. Vrednost letala na trgu je trenutno zelo slaba. Ali je bilo letalo ob nakupu novo ali ne, iz

dokumentov ni bilo mogoče sklepati. Magister Uroš Krek odgovarja, da postopek urejanja traja zelo dolgo, a je dovolj transparenten. Opiše celoten postopek prevzema letala in nadaljnje možnosti njegove uporabe.

- **Predsednik odbora ministrici daje pobudo, naj bo previdna pri odločanju in naj pazi, da je ne bodo silili v netransparentne odločitve, ki ne bodo v korist državi.**

Anton Anderlič je postavil dve poslanski pobudi in dve vprašanji:

- **Pobuda o razpravi o oklepnikih 8x8, ki jo je Ministrstvo za obrambo sprejelo že na prejšnji seji, a je ni realiziralo.**

Ministrstvo je dobilo prvo stališče Računskega sodišča in prvi razčiščevalni sestanek na to temo je že potekal. V roku 15 dni ministrstvo pričakuje odgovore s strani Računskega sodišča in načrtujejo, da bodo v tistem času obvestili tudi Odbor za obrambo. Trenutno lahko ministrstvo ponudi le delne informacije, torej rezultate notranje Inšpekcije Republike Slovenije za obrambo.

- **Poslanec predlaga, da se v zvezi z oklepniki ne sprejema dodatnih sklepov, ampak da ministrstvo realizira svojo izjavo, ki pravi, bo o rezultatih preiskave z oznako interno odgovorilo pisno ali na naslednji seji.**
- **Kakšna je vloga Ministrstva za obrambo in zaposlenih na ministrstvu pri oviranju strateških ciljev RS v zvezi s Patrio in posrednim oviranjem Slovenije za vstop v OECD?**

To je tematika, ki je povezana s preiskavo, ki teče preko tožilstva in drugih organov pregona. Na ta proces Ministrstvo za obrambo ne more dajati komentarjev. Ministrstvo za obrambo pri razčiščevanju ozadja poskuša zagotavljati vso potrebno dokumentacijo. Za ostalo pa ministrica ne more podati odgovora, saj so za reševanje tega vprašanja postavljene druge službe v naši družbi.

- **Ali je Hrvaška kršila slovenski zračni prostor ob preletu dveh letal in kako je Slovenija na ta dogodek reagirala?**

Vstop dveh vojaških letal sosednje države Hrvaške v naš zračni prostor ministrstvo tretira kot kršitev zračnega prostora. O tem dogodku so takoj obvestili ustrezno službo v Italiji, ki je zadolžena za vojaški nadzor našega zračnega prostora.

Dušan Kumer je postavil tri vprašanja, in sicer:

- **Kakšno nalogo je v zadevi s krajo orožja v Pivki izvajala OVS? Ali bodo tudi tej službi naložene sankcije za neopravljanje svojega dela?**

Objekti zaščite in reševanja po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ne štejejo za objekte, za katere varnostno oceno izdeluje OVS Ministrstva za obrambo. Take objekte se daje v varovanje zasebnim varnostnim službam. Ministrstvo je samo odredilo, da mora OVS izdelati oceno ogroženosti vseh osmih skladišč zato, ker je obstajal dvom oziroma nezaupanje v dobro delovanje privatnih varnostnih služb.

- **Kaj je s pogodbo in službo, ki je elektronsko varovala to skladišče in kakšni so izsledki v zvezi z odgovornostjo te službe?**

Elektronsko, tehnično in fizično varovanje sta izvajali dve zasebni varnostni službi, in sicer G7 ter VTZ. Njuno ravnanje in delovanje je podvrženo pregledom inšpekcijskih služb, zlasti Inšpektorata za notranje zadeve, ki je prevzel natančno presojo ravnanja in delovanja naprav obeh služb.

- **Dopolnilno vprašanje o tem, zakaj nihče ne nosi odgovornosti s strani obrambnega sektorja za ukradena NUS in tudi za orožje, ki tam ne bi smelo biti?**

Orožje je bilo v maju 2007 na poligon pripeljana z namenom, da se bo uporabljalo za urjenje pirotehnikov. Ker je v tistem času prišlo do Kikove nesreče, je bilo urjenje prekinjeno, orožje pa ni bilo uničeno ali vrnjeno tja, kamor bi se moralo vrniti. To so procesne napake, ki so v nasprotju s pravili na Ministrstvu za obrambo. Sedaj ministrstvo sprejema ukrepe v smeri centralizacije služb za neeksplozivna ubojna sredstva. Kako in zakaj je orožje ostalo v skladišču, bo pokazala policijska preiskava.

Melita Župevc je postavila dve vprašanji, in sicer:

- **Ali je ob preletu hrvaških letal res prišlo do kršitve slovenskega zračnega prostora? Če ni prišlo, ali je bila to samo napaka?**

Po podatkih, ki so bili na razpolago Ministrstvu za obrambo je šlo za kršitev slovenskega zračnega prostora. Drugi del postopka ureja Ministrstvo za zunanje zadeve, ki je reagiralo z diplomatsko noto.

- **Ali nas afera Patria zaustavlja na poti proti OECD? Kakšna je tu dejanska vloga in konkretne aktivnosti Ministrstva za obrambo? Kaj menite na oster odziv generalne državne tožilke, lažnih navedbah finske pravosodne ministrice?**

Ministrica se opravičuje, saj ne more in nima pravice komentirati, kaj je z lažnimi navedbami generalna državna tožilka imela v mislih. Ministrstvo za obrambo je dalo na razpolago tožilstvu vse dokumente in zapisnike.

***Bogdan Čepič* je postavil eno vprašanje, in sicer:**

- **Ali bosta ministrstvo in Slovenska vojska ukrepala v zvezi z neprimernim vedenjem pripadnika Slovenke vojske, četudi je to izvajal izven službenega časa? Poslanec govori o moralnem delu, saj lahko taka dejanja mečejo slabo luč na vse slovenske vojakinje in vojake. Na kakšen način te stvari preprečevati?**

Slovenska vojska se počuti odgovorna za svoje pripadnike tudi takrat, ko gre za njihov prosti čas. Nismo več v času obvezniške vojske, kjer je bil pripadnik vojak 24 ur na dan in ves ta čas pod kontrolo vojske. Danes instrumentov za nadzorovanje ljudi v času, ki presega pogodbo ni, oziroma so enaki, kot za ostale državljane. Pomembno je, kako reagirajo preiskovalni organi in ali te opozorijo tudi Ministrstvo za obrambo. Če je ministrstvo obveščeno, lahko ukrepajo po uradni dolžnosti. Vsekakor pa izvajajo ukrepe po neuradni plati tako, da pripadnike in pripadnice opozarjajo na njihovo obnašanje. Ministrica tukaj izpostavlja tudi problem pripadnikov, ki se vračajo iz mednarodnih operacij.

Na to vprašanje odgovarja tudi mag. Branimir Furlan z besedami, da bo Kodeks vojaške etike dvignil raven zavedanja glede delovanja v organizaciji in tudi zunaj nje. Za konkreten primer pa pravi, da je bil vojak, obtožen za ta dejanja, v razgovoru prizadet. Po njegovih izjavah gre za nesporazum in neresnično dejanje zato želi, da se to razčisti.

6. seja, 11.12.2009

***Jožef Jerovšek* je postavil dve vprašanji in pobudo:**

- **Kakšna je vednost in stališče Ministrstva za obrambo o grožnjah in šikaniranju v Slovenski vojski?**

Vse oblike prijav, šikaniranja in nadlegovanja v Slovenski vojski Ministrstvo za obrambo jemlje zelo resno. Tej temetiki se posveča veliko pozornosti v času, ko ministrstvo izvaja kadrovske konsolidacije.

- **Ali se premestitve vojaških častnikov v Slovenski vojski izvaja v skladu z v naprej pripravljenimi plani in usmeritvami, ali so razlogi tudi anonimna pisma in izjave v medijih?**

Premestitev je več, del jih je povezanih s kadrovskim preoblikovanjem, zaradi potreb uveljavljanja, vodenja v organizaciji in v poveljniški strukturi Slovenske vojske. Prerazporeja pa se tudi častnike, o katerih se je pisalo in govorilo v medijih.

- **Pobuda, da se vsi tisti, ki sodelujejo pri oblikovanju in odločanju o Slovenski vojski, pogosteje udeležujemo obiskov enot, kot je bil nedaven obisk Odbora za obrambo na Kosovu.**

Anton Anderlič je postavil tri vprašanja:

- **Poslanca zanima, kakšne so posledice dolgotrajnega uvajanja mobilne vojaške bolnišnice Role 2LM, koliko in v kakšni vrednosti je danes celotne opreme in koliko jo je bilo potrebno kupiti dodatno. K vprašanju sodi tudi pobuda, da poslanci od Ministrstva za obrambo prejmejo končno poročilo.**

Ministrica odgovarja, da se je v letošnjem letu uspešno zaključil proces kadrovske in materialne priprave bolnice, kar pomeni, da je bolnica dejansko postala zmogljivost. Več delov je bilo preizkušenih v različnih javnih bolnicah, del opreme, ki ga ni mogoče stalno uporabljati v premični bolnišnici, pa je na razpolago nekaterim javnim zdravstvenim ustanovam. Velika večina sredstev je uspešno vključenih v končne operativne zmogljivosti, ministrstvo pa bo na pobudo poslancem pripravilo tudi pisno poročilo.

- **Kako poteka postopek vračanja denarja Ministrstvu za obrambo, ki ga je pred dvema letoma po pomoti nakazalo podjetju Trilogija?**

Opravljenih je bilo več notranjih preiskav, trenutno pa poskuša Ministrstvo za obrambo po sodni poti iztržiti čim več denarja, ki ga podjetje še ni vrnilo.

- **Kdaj bo Ministrstvo za obrambo posredovalo gradiva, ki so jih v mesecu oktobru na seji odbora zahtevali trije člani in članica Odbora za obrambo?**

Ministrstvo hrani celo vrsto dokumentov, vendar pa je za nekatere od njih potrebno ohraniti določeno stopnjo zaupnosti. Za projekt osemkolesnik bo ministrstvo pripravilo potrebna pojasnila.

Melita Župevc je postavila eno vprašanje:

- **V kakšni fazi je trenutno odločanje pristojnih o letalu Falcon?**

Ameriški del zgodbe Falcona je zaključen. Vladna Komisija za kadrovske in administrativne zadeve je obravnavala poročilo delovne skupine, ki je predlagala, da gre letalo v operativno uporabo. To pomeni, da letalo ostane v lasti Republike Slovenije in se uporablja za potrebe

državnih organov, upravlja pa ga podjetje, ki ga lahko v razpoložljivem času tudi trži. Iz tega trženja se določen delež urne postavke vrne v državni proračun.

Robert Horvat je postavil eno vprašanje:

- **V kateri fazi je interna preiskava o oklepnikih 8x8, ki poteka na Ministrstvu za obrambo in kakšne so ugotovitve? Kdaj bo prišlo do redefinicije pogodbe, kako je s prevzemi in koliko oklepnikov bo prevzetih do konca leta?**

Prevzemov v letošnjem letu več kot trinajst ne bo. Za prihodnost pa je ministrstvo pripravilo izhodišča za pogajanja o definiciji pogodbe. Seja vlade je bila na tej točki prekinjena, zato trenutno poteka faza priprave ponovnih izhodišč za pogajanja.

7. seja, 9.2.2010

Melita Župevc je postavila dve vprašanji, in sicer:

- **Kaj je ključni razlog, da vlada še ni sprejela odločitve v zvezi z letalom Falcon?**

Vlada je obravnavala zadnje poročilo o tem letalu. Operativno upravljanje ni bila ekonomska varianta, zato se je odločila za dve možnosti. Prva je, da se letalo izroči v upravljanje SV in da le ta vozi tudi za potrebe državnih organov. Pri tem je izračunana ekonomska upravičenost za 300 ur letenja. Druga možnost pa je, da se ponovno prične razmišljati o prodaji letala.

- **Ali bodo v ure leta letala upoštevana tudi potovanja predsednika republike?**

V izračun so všteti tudi državni organi, ne samo vlada, kar pomeni tudi predsednika države, predsednika DZ in vse ostale, ki morajo z njim leteti.

Jožef Jerovšek je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Ali vojaške obveščevalne službe vedo, kaj je vlado privedlo do odločitve, da je z nakupom Falcona opravila tako slab nakup?**

Robert Horvat je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Kako ocenjujete opravljeno delo gasilcev in reševalnih enot pri gašenju predora Trojane? Ali bodo za dobro opravljeno delo ustrezno nagrajeni?**

Nagrajuje se predvsem z medaljami in priznanji in za tiste, ki so se res izjemno dobro angažirali, bo to tudi poskrbljeno. Znanja, ki so se pokazala v tem primeru, so izjemno

koristna in jih bo mogoče uporabiti tudi pri strokovnem in profesionalnem razvoju gasilstva v Sloveniji.

Anton Anderlič je postavil tri pobude in sicer:

- **Ministrstvo za obrambo naj pripravi pisno informacijo v zvezi s projekti osemkolesnikov.**
- **Ministrstvo naj pripravi pojasnila oziroma odgovore na vprašanja, ki so bila zastavljena glede na nekatere trditve iz pisma, ki ga je obravnaval odbor.**
- **Naj predsednik odbora za obrambo točko o vojaški bolnišnici Role 2 umesti na dnevni red kot posebno točko.**

9. seja, 10.3.2010

Anton Anderlič je postavil štiri vprašanja in dve pobudi, in sicer:

- **Ali smo v okviru zahtev Nata po sodelovanju in prispevanju svojih sil dovolj kooperativni, glede na to, da po poročanju medijev Američani niso zadovoljni s prispevkom evropskih držav pri napotitvi inštruktorjev v Afganistan?**

Številčno so vse države, ki sodelujejo v operaciji ISAF dale svoj prispevek, ki je bil pričakovan. Kritike v tem trenutku ne bi mogle leteti na Slovenijo, ker je ta jasno povedala, da bo svojo nalogo izpolnila konec letošnjega leta, do takrat pa deluje skladno s sklepi predhodnih vlad.

- **Kakšno je varnostno stanje v Afganistanu? Ali je v ofenzivi, ki se pričela to poletje videti resne napredke ali le navidezno uspešnost?**

Slovenska vojska ni sodelovala v ofenzivi na jugu Afganistana. Ofenziva po informacijah ministrstva, ki jih lahko posredujejo javnosti, dosega svoje cilje.

- **Zakaj Slovenija v času olimpijskih iger ni dvignila glasu, da bi za ta čas zaustavili napade in ofenzivo v Afganistanu?**

Slovenija ni kršila ali delovala v nasprotju z vrednotami olimpijskih iger, kajti pripadniki naše vojske niso bili vključeni v nikakršne spopade na jugu države.

- **Kako je mogoče, da je kljub sodobnim tehnikam v Afganistanu še vedno toliko civilnih žrtev? Kam to pelje?**

Slovenija je kritična do vseh civilnih žrtev in to tudi izrazi na srečanjih ministrov držav članic zveze Nato.

- **Pobuda predsedniku Odbora za obrambo, da se 1. odbor seznaní s štabnimi dokumenti, navedenimi v pismu brigadirja mag. Branimirja Furlana, iz katerih bo razvidno, kakšne so bile dejansko ocene SV za uresničitev sprejetih nacionalnih ciljev in ciljev zveze Nato, 2. s pisnim pojasnilom, ki bo vključevalo pravno in strokovno podlago obrazloži, kaj je privedlo do odločitve za pogajanja o nabavi oklepnikov 8X8 le z enim ponudnikom ter kdo je to odločitev sprejel, 3. s pisnim pojasnilom, ki bo vključevalo pravno in strokovno podlago, ki je pripeljala do odločitve o spremembi predmeta naročila oz. konfiguracije in oborožitve oklepnikov 8X8 ter kdo je to odločitev sprejel, 4. seznanitev s ponudbami Patrije in Rotisa za posamezne konfiguracije in oborožitev, 5. s pisno opredelitvijo ministrice do pisma brigadirja mag. Branimirja Furlana, namestnika načelnika generalštaba SV.**
- **Pobuda, da za naslednjo sejo ministrstvo pripravi informacijo o varnostni, politični in nasploh situaciji v Afganistanu.**

Jožef Jerovšek je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Ali v koaliciji obstaja kakršnokoli zavlačevanje oziroma nasprotovanje, da se zadeva o opremljanju oboroženih sil danes sicer po vaši želji vendarle ni uvrstila na dnevni red seje? Ali je to povezano z močjo centrov moči v ozadju, s tako imenovanimi peticijskimi krogi?**

Danes je bila ministrica za obrambo v DZ, v Poslanski skupini Zares, kjer so po njenih besedah imeli koalicijsko usklajevanje. Kakšna so stališča za nadaljnje ravnanje glede projekta 8X8 bodo povedali poslanci sami, ko bo prišlo do razprave.

- **Ali to pomeni, da celotna stranka Zares podpira poziv k razpustitvi SV in izstop iz Nata?**

Ministrica za to ne ve odgovora in ne more govoriti in ne komentirati. Pojasnili bodo tisti, ki širijo take govorice.

Franco Juri je postavil dve vprašanji, in sicer:

- **Ali je izraz operacija visoke intenzitete ekvivalenten vojni?**

Operacije visoke intenzitete so lahko operacije, kjer sodeluje večje število vojakov, kjer potekajo intenzivni oboroženi spopadi, kjer potekajo večje operacije, ne na taktičnem, ampak operativnem nivoju, kjer se uporablja večje število raznovrstnih vojaških tehnologij in kjer se tudi področje delovanja hitro spreminjajo.

- **Ali je ministrstvo seznanjeno s primerom, ko je po besedah ustanovitelja mednarodne humanitarne organizacije Emergency, ki deluje z bolnišnico na območju, kjer deluje ameriška ofenziva, ameriška vojska preprečevala sprejem ranjenih, tako talibanov, kot tudi civilistov. V kolikor bi bilo to dokazano, gre za kršitev mednarodnega humanitarnega prava. Amerika ni podpisnica mednarodnega sodišča za vojne zločine in se s tem operejo odgovornosti. Naša država v nobenem primeru ne bo mogla ščititi naših vojakov, ki bi se tudi lahko znašli v podobnem primeru, ki bi imel značilnosti vojnega zločina.**

Slovenija deluje skladno z resolucijo 1890 in z vsemi predhodnimi resolucijami . izpolnjuje mandat varnostnega sveta ZN in skladno s tem mandatom veljajo tudi mednarodnopravna načela obnašanja naših vojakov. Če bi bili naši vojaki udeleženi v zločinih, ki bi se jih opredelilo kot vojne zločine, bi bilo prav, da so obsojeni na ustreznem sodišču. Mi sami si moramo postaviti dovolj visoke standarde.

12. seja, 14.4.2010

Anton Anderlič je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Glede na to, da vsak dan poslušamo v medijih o slabem stanju v Afganistanu, je poslanca ponovno zanimalo, kakšno je stanje na tem območju?**

Veliko vprašanj, ki se odpirajo v zvezi z Afganistanom, je ministrstvo skladno s sklepom 9. Seje Odbora za obrambo poslalo poročilo o varnostno politični situaciji v Afganistanu.

Jožef Jerovšek je postavil eno vprašanje in sicer:

- **Ali ministrico za obrambo skrbi ravnanje vladnih poslancev v zvezi s peticijo »ukinimo SV in izstopimo iz Nata«. Kako bo ministrstvo to situacijo saniralo oz, kakšni so pogledi ministrice na takšno zavrnitev stališč vlade?**

Ministrstvo je precej stališč o peticiji zapisalo in poslalo tudi v vednost Odboru za obrambo.

13. seja, 27.5.2010

Anton Anderlič je postavil dve vprašanji in pobudo, in sicer:

- **Državni zbor je 15.7.2009 ratificiral Konvencijo o kasetnem strelivu. Koliko te konvencije je že realizirane?**

Z novim rebalansom se bo potrebno odpovedati vsem tistim naložbam in dejavnostim, za katere še niso bile sklenjene pogodbe in za katere še niso potekli postopki s pomočjo katerih bi lahko trdili, da jih lahko brez škodljivih posledic preložimo na kasneje. Naročilo glede uničevanja kasetnega streliva je takšne narave, da zanj še ni bila sklenjena pogodba. Pričakuje se, da odgovor na to vprašanje v prihodnosti ne bo več pozitiven. Ministrstvo se zaveda, da je kasetno strelivo potrebno uničiti in to problematiko jemljejo resno, zato so za to tudi predvidena določena ustrezna sredstva.

- **Kakšni so rezultati ofenzive, ki jo zavezniki v Afganistanu izvajajo že skoraj tri mesece?**

Predvsem na političnem področju, naj bi proces potekal v pozitivni smeri. Pozicija Karzaia v državah zaveznicah se izboljšuje. Naklonjen je temu, da se vključi v proces pogajanj čim večje število uporniških skupin, ki sicer niso povzročale zločinov nad civilnim prebivalstvom. Ključne bojne aktivnosti v zvezi s to operacijo so zaključene in poteka proces vzpostavljanja lokalnih oblasti ter izgradnja ključnih institucij. Prav tako je bilo na to območje napotenih 1000 policistov. Večina civilnih žrtev povzročajo talibani in druge teroristične in uporniške skupine.

- **Glede na to, da se pojavljajo pisma in javna vprašanja v zvezi s statusom vojakov in zaposlenih v SV je poslanec podal pobudo, da se to problematiko uvrsti na dnevni red seje Odbora za obrambo.**

Obstajajo tri ključne stvari na katere opozarjajo sindikati. Prvo je uporaba 190. Člena Zakona o delovnih razmerjih, drugo je podaljševanje pogodb za določen čas za tiste vojake, ki dopolnijo 45 let in tretje je diskriminatorna obravnava glede na ostale uslužbence v državni upravi oz. javnem sektorju, ker zanje veljajo pogodbe za določen čas.

Joško Godec je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **V javnosti so se pojavila namigovanja, da naj bi letalo Falcon zamenjali za transportno letalo. Koliko je v tem resnice in kakšno stanje je trenutno na tem področju?**

Obstajajo različne ponudbe in cela vrsta lobiranja. Opravljana sta bila dva sestanka na temo firm, ki so zainteresirane, da v primeru ponudbe za nakup dajo tudi možnost zamenjave. Ta bo vključen tudi v razpis. Transportno letalo je še vedno prioriteta, če pa bo ustrezna ponudba za nakup falcona povezana z možno zamenjavo, potem bo tudi ta možnost resno proučena.

Jožef Jerovšek je postavil tri vprašanja, in sicer:

- **V kakšni fazi je izdelava vojaške ladje, katere financiranje naj bi šlo iz klirinške kompenzacije? Ali je finančno ta zadeva pokrita? Ali bo vlada dala koncesijo Hrvatom in se izognila italijanskim teritorialnim vodam pred vplutjem v slovenske vode?**

Večnamenska patroljna ladja, ki nastaja v Rusiji, je v zaključni fazi gradnje pred splavitvijo. Nato se bodo nadaljevala tudi morska dela na njej. V tem trenutku klirinških sredstev za ladjo še ni, zato ministrstvo gleda bolj v smeri varčevalnih ukrepov v okviru rebalansa. Na rusko izplačilo v gotovini še čakamo. Sedanja vojaška ladja Ankaran ni imela nikoli težav in je bila njena pot vedno povsem odprta.

- **Ministrstvo za obrambo navaja, da je bilo v SV več kot 1000 nerešenih ugovorov oz. preko 800 tožb. Ali ministrstvo uspešno rešuje te pritožbe oz. kakšno je tu stanje?**

Ministrstvo je v tem mandatu podedovalo stanje z več tisoč tožbami in ugovori, za katere se je odločilo, da jih čim prej reši. V SV je s pomočjo pravne službe uspelo odgovoriti na celo vrsto ugovorov, vendar ne vedno v prid zaposlenih, zato se nekateri procesi nadaljujejo. Tako število ugovorov je vzpodbudila predvsem uveljavitev Zakona o sistemu plač v javnem sektorju leta 2007, saj so bili nekateri plačilni razredi s tem neustrezno urejeni.

- **Vladni poslanci so zavrnil stališča ministrstva o peticiji »ukinimo SV in izstopimo iz Nata«. Tokrat so skoraj enaki podpisniki podpisali drugo pobudo: sporazum za razum. Kako ocenjujete, ali je to prispevek suverenosti in ustavnega statusa Slovenije kot pomorske države ali kako ocenjujete to koincidence podpisnikov?**

Ministrica nima posebnega mnenja glede koincidence podpisnikov. Pravi, da je naloga jasno zapisana v Zakonu o obrambi in Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in skladno z obema zakonoma na Ministrstvu za obrambo tudi ravnajo. Skrbijo torej za zagotovitev varnosti obrambe in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

14. seja, 24.6.2010

Jožef Jerovšek je postavil eno vprašanje, in sicer:

- **Na pobudo poslanke Oražmove ste se odzvali na izjavo, da iščete pravne podlage, da bi lahko pogledali v kazenski spis o zadevi Patria. Ali take pravne podlage obstajajo?**

S to izjavo je bilo mišljeno, da mora Ministrstvo za obrambo ustrezno pravno utemeljiti svojo prošnjo za vpogled v spis, ki je pred sodiščem. To je ministrstvo tudi storilo in poslalo na ustrezno sodišče tudi prošnjo za vpogled v tisti del spisa, ki zadeva aktiviranje protikorupcijske klavzule, kajti to je eno od izhodišč za pogajanja o nadaljevanju te pogodbe.

Priloga C: Vprašalnik intervjuja s predsednikom Odbora za obrambo Državnega zbora RS Jožefom Jerovškom

1. Kako se OO seznanja z najaktualnejšimi temami s področja obrambe? Kako dobro je odbor obveščen o delu SV, njenih nalogah, misijah ter ogroženosti?
2. Kako poteka komuniciranje med vlado oz. ministrstvom za obrambo in OO? Vas vlada in ministrstvo sproti obveščata in poročata o njihovem delu? Je obveščanje zadostno?
3. Kako ste zadovoljni z odgovori ministrice na poslanska vprašanja, zastavljena na sejah odbora ter z drugimi obrazložitvami?
4. Se vam zdi, da je odbor dovolj aktiven, v primerjavi s prejšnjimi mandati, bi lahko rekli, da se na področju nadzora nad obrambnim sektorjem vidi napredek v demokratičnem razvoju?
5. Kdaj je potek seje bolj učinkovit, ko je na dnevnem redu ena do dve točki, ali ko je tem za razpravo več? Po kakšnih prioritetah uvrščate teme na dnevni red seje odbora?
6. Kako uspešne so lahko skupne seje odbora in npr. Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb ali OZP?
7. Kakšna strokovna podpora je nudena OO? Je ta zadostna? Se poslanci poslužujete tudi znanstvene in strokovne literature?
8. Kakšno je vaše mnenje o dejstvu, da DZ in OO nista vključena v proces načrtovanja projektov, odobravanja ali poročanja o posameznih projektih, temveč se z njimi le seznanita?

9. Ali je delitev med zakonodajno in izvršilno vejo oblasti po vašem mnenju optimalna? Obstajajo nejasno opredeljene pristojnosti med vejami oblasti, ki lahko ovirajo delo odbora?
10. Ali vlada na zadovoljiv način prepriča OO, zakaj je neka mednarodna obveznost koristna za Slovenijo in SV? Ali je prevlada vlade nad temi odločitvami izrazita?
11. V primerjavi s tem, kakšno vlogo ima danes OO me zanima, kakšno vlogo pri odločanju, oblikovanju, izvajanju in ocenjevanju bi odbor moral imeti?
12. Ali so razhajanja na odboru večkrat politične ali strokovne narave? Kako to vpliva na kvaliteto nadzora nad OS?
13. Kako pomembne so za odbor izmenjave izkušen s parlamentarci in podobnimi odbori v tujini, razni obiski vojašnic in vojakov na mednarodnih misijah?